

DVHOVNO ŽIVLJENJE

CERKEV, MOLITEV IN VERSKE SLOVESNOSTI, TO JE BILO TISTO, KAR JE ŽE OD NEKDAJ NAJBOLJ ZDRUŽEVALO IN KREPILO SLOVENCE V NJIH BOJIH ZA NARODNI, NRAVNI IN VERSKI OBSTANEK. TO ISTO VELJA TUDI IN ŠE POSEBNO ZA SLOVENSKE NARODNOSTNE SKUPINE V IZSELJENSTVU. ZNAČILNO JE, DA SE NA NOBENO DRUGO SKUPNO PRIREDITEV NE ZBERE TOLIKO ROJAKOV KOT NA VERSKE. TUDI VELIKONOČNA PROCESIJA PO SLOVENSKEM OBIČAJU V BUENOS AIRESU JE LETOS ZBRALA ŠE VEČJE MNOŽICE KOT DOSLEJ.

XX. LETO

M A J

LA VIDA ESPIRITVAL

Reska: z Brezje

KAKOR TI,
Mati presveta,
z dveletnim Sinčom,
Edincem nebeškega Očeta,
v begunškem krilu
ob Nilu,
življenjski žili Egipta, —
tako smo mi,
z medlim utrinkom
upa in vere
v skorajšnje sladke večere
ob Tebi doma,
presajeni v tujino
z narodno bolečino
v naročjih željá.

Sedanost kot kripta
oklepa svobodo srca,
kot marmor tišči
človeške pravice
in z zlato oblubo maši
trpeča usta resnice ...

Kdaj bo, oh, kdaj
angela sijaj
razžaril naše sanje
ter nam ukazal odtod
čez Atlantik nazaj, —
češ da je mrtev Herod
in njegovo divjanje? ...

V TE MAJSKE
JESENSKE NOČI
ne dehti
beli vonj šmarnic,

Kraljici majnika na tujem

slavec med rosnimi listi
sladkó ne ihti
vso noč do zarnic.

Podobica Tvoja,
Brezjanska Begunka moja,
v rjavem okvirčku visi
v srebrni peni
na tuji steni; —
toča ne v tisti
pokojni milini
ko v čipkasti mesečini
doma nekđaj.

Ta novi brezmejni kraj
v stepski ravnini
naju mrzlo objema:
obá sva pač tujec in tujka.
Noč nad nama obema
bridkó se sklanja nocoj
kot vrba žalujka ...

Na zidu pod Teboj
lučka se rdeča iskri.
Njen plamen utriplje
kot kaplja krvi
Tvojega Srca
in siplje
topel lesket
kot Tvojih utripov trepet
na roso njihov solzá ...

NOBENA POMLAD
ozaljšanih gajev in trat
ni tako sladka in čista,
majska Kraljica, ko tista,
ki se iz Tebe vame razlista.

Nobene ustne deklške
v karminastem popku ne cvetó
v takó nežnem smehljaju
kakor Tvoje, — najbolj deviške.

Nobene oči ljubeče
v odprto srcé ne naspó
tako blesteče
brezmadežne sreče
kot Tvoje v nebeškem sijaju.

V Tvojem premilem zavetju,
uzvišena moja Begunka,
v tem razuzdanem stoletju
brez duše, Boga —
vedno bolj Tvoj in bel
v globini srca —
varujem skrito srečo,
da z njo bom brez pljunka
k Tebi prispel
skozi prešerno gnečo
otrok tega sveta ...

ZLATI TRAK
jutranjega blestenja
teló mi ovija;
kot svila tenak,
kot plamen gorak —
v valovih zvonjenja
angelovega česčenja —
me nate pripenja,
Mati Marija.

Moje noge so bose
in delavske hlače zakrpane;
ob zidu lopata zravnana
spet čaka
name, težaka.
Sončno srcé
pa je polno nebeške rose, —
in vriskajoče željé
se skoraj bojé,
da so prenatrpane
v preozki srčni gredici
s srečo, ki je neznana
gosposki desnici ...

Bogdan Budnik

EN ESTE MES DE MAYO...

El cielo azul se pone gris. Las nubecitas — un rebaño de ovejas, huyen como aturdidas hacia el levante. La bondadosa luz solar se acostó detrás de las innumerables colinas; pequeños rayos desde el infinito, se pasean por los anchos e impenetrables caminos del cielo y cubren con un color violeta el paisaje entero. Desde las cuevas embrujadas de los bospues, desde los arroyos taciturnos de las praderas, desde los surcos dulces del suelo recién arrado salen, envueltas con el manto tierno de ensueño las sombras, que recuerdan las hadas, las nimfas, las doncellas encantadas... La noche llega majestuosamente con su paso silencioso, toda envuelta en un misterio impenetrable y de respeto.

Desde un campanario vibran los toques del ángelus que, heraldo en el servicio del Altísimo, anuncia al pueblecito prosternado a los pies de la colina, con su voz suave y pura el "ave María".

El campesino que lleva al establo los bueyes, animales mansos, incansables servidores de la felicidad de una familia del campo, al oír la mística voz del bronce santo, detiene su paso, se quita el sombrero y con su mano callosa y áspera por el trabajo, se persigna... Después se inclina como ante la presencia de algo invisible, pero real, y su labio murmuran con honda sinceridad las palabras del ángel...

Al toque de la primera campanada se agregan otros: de todas las colinas que se suceden prolongándose hasta el infinito, se saludan los blancos campanarios enhiestos, igual a las silenciosas orantes de las viejas catedrales góticas que sólo Dios y los ángeles oyen. Duerme pegada al campanario la pequeña capilla, que los tartabuelos levantaron, hace siglos ya, en los días tristes y sangrientos cuando el Turco, como espantoso castigo de Dios, hacía incursiones en el país. Y dentro de la capilla, en su camarín del altar mayor bendice con sus manos virginales, que nunca descansan, la Virgen María... Ella es la madre, la hermana, la amiga, la auxiliadora de los humildes, que buscan su consejo, el que sabe darlo cuando ya nadie puede proporcionarlo, la intermedia de los tristes ante el trono del Altísimo, la que abre las puertas cuando todas se cerraron, la que levanta con su mirada de amor eterno al caído en la lucha y miseria del mundo...

Colina trás colina, campanario trás campanario, y en centenares de capillitas la íntima expresión de la fe profunda y sincera de un pueblo que durante siglos vive bajo el amparo de la Virgen; ese es el cuadro de Eslovenia entera.

Las libélulas en vuelo encienden con sus ojos ardientes las candelas invisibles de la

noche que ya está abriendo sus puertas y se acerca, rodeada de sùtiles nieblas. Es la noche de mayo en el paisaje esloveno, de un mayo lontano, cuando, con su aroma y colores, aprestábase las flores primaverales a santificar la tierra, cuando las ojas de los árboles antiguos jugaban con sus propios besos, cuando la Virgen, verdadera reina del mes misterioso, sonreía a la gente allí y bendecía aquella tierra que juró ser suya.

Semejantes imágenes se apoderan en mayo de nuestras almas, de todos los, que hoy día, gracias a la inmensa bondad divina, gozamos de mayos libres y sin miedo, en un país libre y sin miedo que, como el nuestro lejano, también está bajo el amparo de la Virgen: la Argentina que, en su comprensión verdadera-mente humana y profundamente cristiana nos abrió sus puertas para recibirnos como una hermana mayor, en la desgracia y en la tristeza. Durante este mayo argentino, cuando aquí la naturaleza se torna envuelta en su manto otoñal, rico de hojas amarillas, de colores irizantes en su cielo, de su aire perfumado con aromas de frutas, volveremos a pensar en los mayos de aquella tierra nuestra, que hoy, en los rincones ocultos, todavía rinde su devoción a su reina del mes presente, a la Virgen, Reina de los Eslovenos.

* * *

En el mes de mayo, se pone de manifiesto más que nunca la sincera y la profunda fe cristiana del pueblo esloveno que desde la mañana de su cristianización eligió a la Virgen María como la máxima protectora de sus destinos nacionales. Desde aquellos días lejanos, cuando la bendita civilización de la cruz redentora en el siglo VII° penetró en el alma eslovena, hasta el presente, los eslovenos conservaron su mística devoción hacia la Madre de Dios. Las primeras iglesias que levantaron en su viejo reinado de Carinthia, como la basílica de la Santa Señora, en medio de un enorme campo, donde en una ceremonia singular los antepasados ponían en sus funciones a los príncipes electos — único caso de una verdadera democracia en plena era feudal, todas ellas hablan en forma más que elocuente del amor que este pueblo profesa y cultiva para María. Cuando las desgracias, las tristezas, las incursiones tártaras y turcas luego, el dominio de los potentes germanos y austríacos sobre el territorio esloveno durante más de diez siglos, sin cesar la gente elevaba siempre sus preces, sus plegarias, sus suspiros a la Madre celestial que nunca desoyó el clamor de sus hijos devotos, sino que les contestaba con el consuelo, con la riqueza de los dones de más allá, mucho más preciosos de lo que pueda darnos este mundo de miseria. La devoción hacia María representaba y representa también hoy para todos los eslovenos, amantes de la libertad y de la dignidad humana, la esperanza más grande, más viva, más sólida de un mejor y próspero futuro. Tan

profunda es esta devoción, que justamente a los eslovenos el mundo católico europeo les conoce como "el pueblo de María". No hay localidad, por chica que sea, en toda Eslovenia, donde no haya sido levantada por lo menos una capillita en honor de la Virgen; no hay un solo techo en este país de los Alpes vertiginosos, de los ríos cristalinos, de las viñas que se extienden hasta el horizonte cual una silueta de ensueño, que no haya sido puesto bajo la advocación de María. Las mismas canciones populares, las epopeyas filklóricas, las figuras de la ornamentación rústica, todo habla con un fervor casi místico hacia la Virgen, que es sublime guía en la vida espiritual y religiosa de Eslovenia. El país de millares de colinas y montañas está sembrado con las blancas iglesias y capillitas, pequeños santuarios, donde los fieles no pierden una sola fecha mariana y, congregándose en nutridas multitudes, elevan de sus valles cotidianas para levantar sus espíritus en una verdadera apoteosis de amor hacia Dios y su santísima Madre.

Desde hace siglos, el mes de mayo representa para los eslovenos uno de los más grandes acontecimientos en cuanto a su religiosidad. Desde el primero hasta el último día, los templos de las grandes ciudades y de los pueblos chicos, viejas iglesias góticas y barrocas, se colman de fieles que concurren a las misas de madrugada, y a las vísperas de la tarde cuando, cantando loas a la Virgen de Mayo, las cuatro voces de la muchedumbre cobran la profunda solemnidad de una gigantesca plegaria. No hay durante este mes una sola familia que, en algún lugar excelente de su hogar, consagrado a la Virgen, no haya elevado un altarcito donde padres e hijos, arrodillados y unidos en la misma exaltación íntima rezan el rosario, poniendo así toda una vida bajo la advocación de su Protectora Máxima. Es así que, para los eslovenos, representa mayo una solemnidad continua, una celebración incesante de la protección divina, una fiesta jubilosa que se repite asumiendo nuevos contornos cada año.

Y mas que nunca, en el mes de mayo, los ojos de cada uno de los eslovenos se dirigen hacia el santuario máximo del país, hacia Brezje, donde bien custodiada por los picos más altos de los Alpes Julias que la rodean, sonríe desde su místico camarín "María, Ayudad...", Reina de los Eslovenos!

Lo que Chenstohowa representa para los polacos, Pilar para españoles, Loretto para italianos, Lourdes para franceses, María Zili para austríacos, Fátima para portugueses, para eslovenos significa Brezje, son su templo en estilo medio románico, medio barroco, que guarda el tesoro más precioso de todo un pueblo católico: la imagen milagrosa de la Virgen con el Niño Divino en los brazos, coronados los dos con coronas doradas, cuando la solemne proclamación de María como Reina de los eslovenos. Brezje es la expresión más alta de la devoción sincera y profunda de una nación, que por chica que sea, nunca se dejó

arrastrar por las corrientes ajenas a su sentido moral y religioso que durante siglos amenazaron la existencia de este pueblo: ni islám, ni el protestantismo, ni el ateísmo moderno que en forma tan brutal acude hoy día a todos los esfuerzos satánicos para apoderarse del alma y de la vida espiritual eslovena, ninguno de los males foráneos o internos pudo lograr su propósito de desviar a los eslovenos del camino de los antepasados. Con una resistencia magnífica, digna de las más grandes epopeyas, venció este pueblo todas las penurias, todas las agresiones espirituales, todos los barbarismos que, quizás, a un pueblo más grande y más fuerte lo harían sucumbir. Justamente en esto se ha manifestado el milagro más grande de la protección celeste que jamás "María, Ayudad..." ha negado a los hijos de Eslovenia.

* * *

Los slovenos logramos escapar de las persecuciones ateas en nuestro país llegando a esta bendita tierra de las pampas amigas, a este grande y cálido nido de la honradez gauchesca, del sincero cariño criollo, y, en el santuario de Luján, suelo santificado por tantos milagros, encontramos también una admirable hospitalidad para "María, Ayudad..." de Brezje, pues la Virgencita criolla la recibió con las manos abiertas tomándola bajo el amparo de su manto azul. Es allí, indudablemente, donde la gran Argentina demuestra la más alta expresión de su generosidad, donde, en un abrazo común, las banderas de tantas naciones rinden el homenaje más devoto a la Protectora de la América del Sur, donde ya no hay ni ricos ni pobres, ni blancos ni negros, ni señores ni servidores, sino todos hijos queridos de la misma Madre. Es allí, donde acudimos en este mes de mayo también los eslovenos, íntimamente convencidos de que en Luján, nuestra "María, Ayudad..." encontró su segundo Brezje, como nosotros mismos en la Argentina realmente hemos encontrado nuestra segunda patria. Allí, a la derecha del altar mayor de la basílica de Luján, la imagen milagrosa de "María, Ayudad..." de Brezje tiene hoy su domicilio como huésped dilecto de la Virgencita argentina. Allí espera la hora en que sus hijos eslovenos habrán de levantarla para trasladarla de nuevo a su antigua residencia.

Mientras tanto, centenares y centenares de sus devotos acuden y acudirán a la basílica de Luján para expresar a ambas Virgencitas su gratitud profunda.

En este mes de mayo, más que nunca, renuévase en cada uno de nosotros una dulce esperanza que también mitiga el dolor de nuestro exilio; es una voz que nos recuerda: En mayo hemos dejado nuestro suelo natal, perseguidos y desterrados, será entonces en algún día de mayo que volveremos allí con la imagen milagrosa de "María, Ayudad..." para devolverla de nuevo a su trono, desde donde con sus bendiciones y maternal sonrisa restañará las heridas de nuestra querida y hoy martirizada Eslovenia!

—nj—

PASTIRJEV GLAS

VESELO SLUŽITI

Ko so nas prinesli h krstu, je duhovnik krstitelj položil roko na glavo vsakega izmed nas in molil nad nami to molitev:

„Vsemogočni večni Bog, Oče Gospoda našega Jezusa Kristusa, ozri se na tega svojega služabnika, ki si ga milostno poklical k prvinam vere: preženi mu uso slepoto srca, raztrgaj vse satanove zanke, s katerimi je bil zvezan; odpri mu, Gospod, vrata svoj dobrote, da bo prost vsakega zoprnega duha poželjivosti, prešinjen z znamenjem tvoje modrosti in TI BO V TVOJI CERKVI OB PRIJETNI VONJAVI TVOJIH ZAPOVEDI VESELO SLUŽIL ter od dne do dne napredoval. Po istem Kristusu, Gospodu našem. Amen.“

V tej uvodni molitvi krstnega obreda je nakažana glavna smernica človekovega življenja, ki mu daje vsebino in vrednost na zemlji:

VESELO SLUŽITI BOGU V CERKVI KRISTUSOVI OB PRIJETNI VONJAVI NJGOVIH ZAPOVEDI.

S krstom smo postali člani svete Cerkve, udje skrivnostnega telesa Kristusovega, od katerega priteka v nas milost božjega življenja. V tej Cerkvi naj služimo Bogu s tem, da izpolnjujemo njegove zapovedi. Izpolnjevanje božjih zapovedi je kakor prijeten vonj, ki napolnjuje dušo, da je prijetna Bogu in soljudem. Povdarek pa leži na besedi: VESELO. Služiti mora Bogu vsaka stvar, saj je Bog vse za se ustvaril. Od človeka pa, ki ima um in svobodno voljo, pričakuje Bog, da mu VESELO služi. Človek ima možnost svoje razmerje do Boga razmisliti in spoznati, da je zanj odlika, sreča in najvišja čast, ako služi Bogu. Nič višjega, nič častnejšega ne more človek najti in doseči v svojem življenju. Človek je edina vidna stvar, ki ima prosto voljo in se more sam odločiti, da izpolnjuje božje zapovedi in tako služi Bogu z vedrim duhom, pripravljeno voljo, z veseljem otroka, ki je ponosen in srečen, da more za ljubljene očeta kaj storiti.

„Veselega daritelja Bog ljubi, je pisal sv. Pavel Korinčanom. Saj velja med nami isto. Kako dobro nam stori, če vidimo, da nam kdo

RAD pomaga. Sveto pismo stare Zaveze daje navodilo: „Pri vsakem dajanju delaj vesel obraz.“ Tobija je učil svojega sina: „... če imaš malo, si prizadevaj, tudi malo rad podeliti“. Če velja to pravilo med nami, velja tem bolj v našem razmerju do Boga: z veselim obrazom dajmo Bogu, kar je božjega; radi mu izpolnujmo, kar v svojih zapovedih nalaga.

Koliko kislih, mračnih in nevoljnih služabnikov ima Bog med nami! Kakoli Bog od njih zahteva, vse se jim zdi preveč in pretežko. Sami sebe postavljajo na prvo mesto, svoje lastne želje in zadeve imajo v sredi svojih misli in stremljenj. Bog je na zadnjem mestu, če ga niso že popolnoma izločili iz svojega življenja. Takšno mišljenje je seveda za Boga žaljivo, za človeka pa nespametno, zapira mu studence lepega veselja in dušne moči. Dokaze nam nudi življenje pogosto. Naj vam povem, kar je pripovedoval mlad kmet iz svojih spominov:

Leta 1929 ne bom in ne morem pozabiti. Našo hišo so tedaj zadeli posebno hudi udarci. Soparnega in vročega dne ravno pred žetvijo je prihrumela silna nevihta. Vsula se je toča, da nas je bilo kar groza, ko smo zrlí skozi okna. Mati je polagala blagoslovljene oljčne vejice na žerjavico in škropila blagoslovljeno vodo vse naokrog. Moj ded je stal pri oknu in molil rožni venec. Bil sem tedaj zelo mlad, pa mi je bilo vendar pri srcu, da moram nad nekom in nečem divje zakričati od bolesti in nekoga čudnega gnjeva nad nevidnim sovražnikom, ki uničuje naša polja. Pa ded gospodar je molčal, tako si še jaz nisem upal zavpiti. Nevihta se je unesla in ded je šel pogledat na njive. Ko se je vrnil ves bled in siv v obraz, je dejal: „Žito je že zmlačeno, nam ne bo treba mlatiti. Da bi le krompir obrodil in bi ga mogli lepo spraviti pod streho.“ Nobene tožbe, nobene bridke besede ni zinil o nesreči, kletev itak nikdar ni prišla iz njegovih ust. Po večerji je kakor usak dan zmolil zahvalo: „Zahvalimo se ti, vsemogočni Bog, za vse tvoje dobrote...“

Krompir je dobro obrodil in suhega smo spravili pod streho v gospodarskem poslopju. Kruha sicer ne bo, a gladovali ne bomo. Toda neke novemberske noči nam je gospodarsko po-

slojpe pogorelo. Ko me je krik: „Gori!“ urgel iz spanja, je bila stavba že vsa v ognju. S pomočjo sosedov smo rešili konje in govedo, svinje smo morali zaklati, kolikor jih ogenj ni umoril. Gasilci iz mesta so rešili hišo, hlev in škedenj sta pogorela do tal. Ko smo ob treh zjutraj sedeli v hišterni, da si oddahnemo od strahu in naporenega gašenja, sem videl v dedovih očeh solze, edinočkrat. Krompir je v hudi vročini zoglenel, kup črnega oglja. Nas otroke in posle je ded poslal spat, sam pa je odšel na pogorišče, pazit na tleče ostanke lesa, da bi se ogenj znova ne razgorel. Solze, ki sem jih videl v dedovih očeh, so me peklo in bolele, da nisem mogel zaspati. Vstal sem in šel k dedu, da bi ga s kakšno primerno besedo tolažil. Našel sem ga z rožnim vencem v roki. Ni tožil, ni zagrenjen godrnjal, v skrivnostih rožnega venca se je pogovarjal z Bogom in z njim razpravljaval o načrtih novega poslopja. Tu ni bilo treba nobene moje besede; molčal sem in deda občudoval. Nobena neizgovoda ga ni vrgla

iz smeri, po kateri je hodil vse življenje v sreči in nesreči. V uspehih in neuspehih je enako veselo vdan služil svojemu Bogu z vsakdanjim delom. In ta naš ded mi je kratko pred smrtjo pokazal pravo smer življenja, katere se je tako zvesto držal z besedami: „FANT, GLEJ ZMERAJ NAPREJ, NAPREJ TJA DO BOGA!“

Zlat nauk za vsakega krščenega človeka! Glej zmeraj naprej, daleč naprej tja do zadnjega cilja, do Boga. Ne glejmo nazaj na to, kar je minilo, kar smo izgubili, naprej glejmo, da bomo vse prav storili, kar bo Bog v bodoče od od nas pričakoval. Kar v preteklosti ni bilo prav, obžalujmo in popravimo s tem, da v bodoče zvesteje in z veseljem srcem služimo Bogu, ki nam je dal svoje zapovedi. Prav bo, če večkrat ponovimo molitev krstnega obreda: „GOSPOD, DAJ MI MILOST, DA TI BOM V TVOJI CERKVI OB PRIJETNI VONJAVI TVOJIH ZAPOVEDI VESELO SLUŽIL!“ Škof GREGORIJ ROŽMAN

VELIKONOČNI ČAS

(ŠEL JE V NEBESA GOSPOD, ALELUJA!)

Velika noč, praznik Kristusovega vstajenja in našega vstajenja s Kristusom, je največji praznik našega odrešenja. Zato smo se nanj v vsem postnem času toliko pripravljali. Zato je na praznik sam ob spominu Kristusovega vstajenja in v zavesti bogatih milosti, ki so nam za praznik bile razlite v dušo, toliko naše veselje, ko nam Cerkev vriskaje prepeva: Resnično je vstal Gospod, aleluja. Tudi sami z njo veselo isto prepevamo z besedami: Jezus naš je vstal od smrti, razveseli se křistjan... Za to veselje ni dovolj en sam dan, ampak ga Cerkev raztegne — kot je to samo pri največjih praznikih — na ves teden in obhaja ta praznik z oktavo, kot to daljše praznovanje imenujemo. Tako praznovanje velike noči traja ves teden do prihodnje sobote pred belo nedeljo. Vse dni pri sv. maši v prefaciji molimo: Vsak čas te slavimo, še posebno pa in veličastneje ta današnji dan, ko je bilo darovano naše velikonočno Jagnje, Kristus.

Čas po veliki noči do nedelje sv. Trojice se liturgično imenuje „velikonočni čas“, v katerem so glavne skrivnosti, ki se jih spominjamo, vstajenje Gospodovo, Kristusov vnebohod in prihod sv. Duha; posameznim teh skrivnosti je tudi posvečen poseben praznik.

VSTALI GOSPOD

Tedne do vnebohoda Gospodovega v duhu preživljamo v družbi z vstalim Odrešenikom. Pri sv. maši nam ga v evangelijskih in berilih in drugih liturgičnih molitvah tega časa Cerkev

jako živo predstavlja, kako se prikazuje svojim učencem in ljubeznivo z njimi občuje, kako ustanavlja Cerkev in dopolnjuje in končuje svoje odrešilno delo na zemlji.

Na vstalega Odrešenika nas v cerkvi posebej še spominja velikonočna sveča, ki je bila blagoslovljena ne veliko soboto. Ta velika, navadno umetno okrašena sveča, stoji na posebnem svečniku ob oltarju, kjer nam predstavlja vstalega Gospoda. Že prav iz prvih stoletij je ta sveča v navadi v Cerkvi in je najprej služila temu, da so vanjo vpisali dneve premakljivih praznikov tistega leta, pozneje je bila tudi praktičnega pomena, ker je svetila pri obredih velike sobote, ki so se vršila v noči na nedeljo, nazadnje pa ji je ostal simbolični pomen, ki ga ima danes, da predstavlja vstalega Kristusa, ki je „luč sveta“, ki „razsvetljuje vsakega človeka“ (Jan 1, 9), da smo po njem „otroci luči“.

Ker nam predstavlja vstalega Kristusa, se na vnebohod pri glavni maši pri evangeliju ob oznanilu Kristusovega odhoda v nebo ta sveča ugasne in odstrani iz cerkve.

ČAS DUHOVNEGA VESELJA

Ob spominu vstalega Odrešenika in v zavesti bogatih milosti, ki smo jih po njegovem odrešenju prejeli, nam je ta čas, kot velikočni praznik sam, čas prekipevaločega duhovnega veselja. To veselje se kaže v vsem, v opremi in okrasu cerkve, v liturgičnem petju in sega tudi v krščansko družino. Cerkev hoče, da je

vse prenovljeno in povsod zavлада veselje novega življenja, kar naj bo zunanja podoba notranje prenovitve, duhovnega novega življenja. Cerkev tako odgovarja na opomin sv. Pavla v berilu velikonočnega praznika: „**Postrgajte stari kvas**, da boste novo testo... Zatorej obhajajmo praznik ne s starim kvasom, tudi ne s kvasom hudobije in malopridnosti, ampak z opresniki čistosti in resnice“ (1 Kor 5, 6—8).

Tako nam je Cerkev vse, kar nam daje in razveseljuje življenje, pripravila novo in posvečeno; novi, za veliko soboto posvečeni ogenj in luč in kadilo, novo blagoslovljeno vodo, sveta olja — kot je v naših dušah, posebno jo velja za novokrščence, novo duhovno življenje.

Cerkev si nadene tudi vsa druga znamenja veselja, ki izpodrinejo znamenja resne postne spokornosti: belo barvo, cvetje in okras, veselo zvonjenje in zmagoslavno petje.

Značilen liturgični vzклик velikonočnega veselja je „aleluja“, ki se v najrazličnejših umetnih oblikah zlasti v tej dobi tako veselo in slovesno prepeva. Beseda je hebrejska in pomeni „Hvalite Gospoda!“ in se je porabljala pri Judih in prvih kristjanih kot vzклик veselja v vsakdanjem in verskem življenju. Zato sv. Janez (Raz 19, 1—7) izraža nebeško veselje in zmagoslavje zveličanih s tem, da opisuje, kako Bogu prepevajo večni „aleluja“. Zato tudi Cerkev že od nekdaj izraža svoje veselje, posebno v velikonočnem času, s slovesnim prepevanjem „Aleluja“, in ta spev posebej časti in mu izkazuje spoštovanje. Zato se na veliko soboto po postni spokornosti aleluja kot prvo oznanilo velikonočnega veselja tako slovesno spet uvede; mašnik po berilu pri sv. maši aleluja trikrat zapoje, vsakokrat z višjim glasom, in mu pevec prav tako odgovarja. Ko potem Cerkev uporablja alelujo vse leto, se podobno slovesno od nje poslavlja v brevirju pri večernicah v soboto pred prvo predpostno nedeljo (sedemdesetnico), ko jo spet dvakrat poje v slovo. V srednjem veku je to slovo bilo še posebno dramatično in so se poslavljali od „Aleluje“ kot od kake osebnosti, ki odhaja na pot, da se spet vrne, ali umre, da spet vstane.

VNEBOHOD

Zadnji dogodek Gospodovega bivanja in dela na zemlji je bil njegov vnebohod štiri-deseti dan po vstajenju. Tega dogodka se spominjamo s posebnim praznikom Vnebohoda, ki je prastar praznik v Cerkvi, da so nekateri cerkveni očetje sodili, da izvira prav od apostolov. Gotovo so se apostoli iskreno spominjali Gospodovega vnebohoda, ki so mu bili priča, posebno ob dnevih obletnice tega dogodka.

Danes se spominjamo te skrivnosti ves teden in ta praznik obhajamo z oktavo. Kot priprava nanj pa že od 5. stoletja naprej služijo posebni trije „prošnji dnevi“. To so dnevi

resnega spokornega značaja; zjutraj se vrši procesija, če mogoče po poljih, ki jih duhovnik med procesijo blagoslavlja, in se medtem molijo litanije vseh svetnikov.

V znamenje Kristusovega odhoda se pri evangeliju med sv. mašo ugasne in potem odstrani velikonočna sveča, ki je ob oltarju predstavljala vstalega Kristusa. Včasih so Kristusov vnebohod med sv. mašo ta dan predstavljali ali še bolj nazorno: Sveče ali pa Kristusovo podobo so dvignili visoko pod strop, da se je skrila očem vernikov.

BINKOŠTI

(Prihod sv. Duha)

Vrsta Gospodovih praznikov v cerkvenem letu in tako prav za prav tudi velikonočni čas se zaključi z Vnebohodom. Vendar vključujemo v velikonočni čas še veliki praznik sv. Duha, spomin njegovega prihoda deseti dan po Vnebohodu, binkošti z njih oktavo.

Kot priprava na praznik služi posebna vigilija, ki se je včasih popolnoma ujemala z velikonočno vigilijo, t. j. veliko soboto. Kot na veliko soboto je prav tako na to vigilijo bila zaključena priprava katehumenov, se je blagoslavljal krstna voda in so bili katehumeni krščeni in birmani in so prejeli sveto obhajilo. Vse se je vršilo v noči na nedeljo do jutra. Še danes se podobno kot na veliko soboto berejo profetije, se blagoslavlja krstna voda in se po litanijah vseh svetnikov bere posebna maša, ki spominja na zakramente, ki so jih včasih ta dan prejeli. Sveče se ne blagoslavlja, ampak se pri blagoslovu vode uporablja velikonočna.

Binkošti, ko nam slovesno okrašena cerkev žari v bleščeči rdeči barvi, ki pomeni kri in ljubezen, ki je užigala mučence, da so veseli umirali za Kristusa, so prelepi praznik tretje božje osebe, sv. Duha, Posvečevalca in Tolažnika, ki je ta dan poslan od Očeta in Sina prišel na apostole, na Kristusovo Cerkev. S pomenljivimi naslovi ga ta dan časti Cerkev v svojih liturgičnih molitvah; imenuje ga — dar Najvišjega, živi vir, ogenj, ljubezen, duhovno mazilo, prst božje desnice, očeta ubogih, delivca nebeških darov, luč src, tolažnika, tolažbo v joku, najboljšega prijatelja...

* * *

Tako smo se v času od adventa pa do prihoda sv. Duha spominjali vseh pglavitnih dogodkov iz zgodovine našega odrešenja — preko božiča, velike noči do binkošti. To je obenem nadnaravna zgodovina človeštva, njegova zgodovina v luči razodetja. Ta nas uči: Odrešeni smo. Bog je storil svoje. Le na nas je sedaj, da zajemamo iz zakladov Kristusovega odrešenja, da bo vse človeštvo doseglo svoj namen, prišlo k Bogu. Zakaj sam je prišel, da bi nas k sebi pripeljal. Kako moramo hoditi in priti k njemu, pa nam kaže nadaljnji, zadnji čas cerkvenega leta — pobinkoštni čas.

DR. FRANC GNIDOVEC

Pridi k nam Tvoje Kraljestvo - po Mariji

Sveti Ludovik Marija Grignon Montfortski je napovedoval veliko Marijino dobo. Škof Jeglič si je nad vse želel, naj bi prišlo skoraj Jezusovo kraljestvo po Mariji. Vsi znaki kažejo, da se veliko Marijino kraljestvo res že bliža. Saj se še zlepa v zgodovini Cerkve ni tako zelo širilo češčenje in zaupanje do Matere božje kot v tej dobi.

Še nikdar v zgodovini Cerkve niso papeži toliko pisali in govorili o Mariji kot papeži v zadnjih sto letih.

Cerkev je v zadnjih sto letih proglasila dve veliki verski resnici o Mariji: Njeno brezmadežno spočetje in vnebovzetje (leta 1854 in leta 1950), a že prihajajo v Rim nove prošnje, naj bi Cerkev proglasila še kot verske resnice, ki tako živo posegajo v naše krščansko življenje, da je Marija naša soodrešenica, naša duhovna mati, srednica in delivka vseh milosti.

Dobrih trideset let je, odkar je Cerkev začela dovoljevati posameznim redovnim družbam in škofijam — ljubljanski škofiji leta 1936 —, da smejo obhajati praznik Srednice vseh milosti; veliki marijanski kongres v Rimu leta 1950 pa že prosi, naj bi sv. oče ukazal praznik Srednice vseh milosti za vso Cerkev.

Že iz najstarejših časov izviŕa izražanje in prepričanje Cerkve, da je Marija Gospa in Kraljica, bogoslovni učenjaki globlje precuujejo, kakšna vsebina se skriva v takšnem izražanju in prepričanju, papeži pogosteje govore o tem; v Rim prihaja na tisoče prošenj, naj bi se proglasila verska resnica, da je Marija Kraljica. Zadnji mariološki kongres v Rimu se je tem prošnjam pridružil in dodal še novo prošnjo, naj bi sv. oče uvedel praznik Marije Kraljice za vso Cerkev; marijanski kongres v Rimu pa prosi sv. očeta, naj bi v lavretanske litanije dodali še vzklik: „Kraljica svetá, prosi za nas“.

Leta 1917 so se vršili veliki dogodki v Fatimi. Ob 25 letnici fatimskih dogodkov Pij XII. ves svet in vso Cerkev posveti Marijinemu brezmadežnemu Srcu. Škofje so papeža posnemali in posvečevali svoje škofije njenemu brezmadežnemu Srcu. Kdo se ne spominja svetega Marijinega leta 1943, ko se je ljubljanska škofija s tolikim zaupanjem posvetila Marijinemu brezmadežnemu Srcu? Po koncu druge svetovne vojske Fatimska Marija roma skoraj po vsem svetu in vrši čudeže spreobrnjenj v dušah; v misijonskih krajih jo pozdravljajo celo krivoverci, mohamedanci in pogani. Sv. Cerkev je postavila praznik brezmadežnega Srca Marijinega; verniki — tudi pri nas doma — so se ga z vso ljubeznijo oklenili; opravljajo pobožnost prvih sobot v mesecu in dnevno rožni venec sami, po družinah ali v cerkvah. Posamezniki ali pa cele skupine na mariološko-marijanskem kongresu v Rimu prosi-jo, naj bi verniki še bolj opravljali pobož-

nost peterih prvih sobot v mesecu, naj bi se posamezne družine posvetile Marijinemu brezmadežnemu Srcu, molitvam po sv. maši pa naj bi dodali vzklik: „Brezmadežno Srce Marijino, prosi za nas!“ Pri molitvi v spravo za bogokletje naj bi molili še: „Hvaljeno bodi Njeno brezmadežno Srce!“ Sv. oče naj bi novo veliko svetišče, ki se pravkar gradi v Rimu v čast Marijinemu brezmadežnemu Srcu, proglasil kot svetišče posvečenja, sprave, zadoščevanja in miru v čast Marijinemu brezmadežnemu Srcu. Ves marijanski kongres pa izraža željo, naj bi se posvetitev brezmadežnemu Srcu Marijinemu vsako leto obnavljala in čimbolj širila.

Sveta maša in zakrament presvetega Rešnjega Telesa in Krvi sta središče in vir vse svetosti. Mariološko-marijanski kongres v Rimu pa poudarja, da je Marija v posebni zvezi z zakramentom presvetega Rešnjega Telesa in Krvi. Zato naj bi v šolskih dogmatičnih učbenikih o tem več govorili. Ravno tako v ascetiki in pastoralnem bogoslovju. V Marijinih življenjepisih naj bi obravnavali tudi vprašanje o Njeni navzočnosti pri zadnji večerji. Tudi umetniki naj upoštevajo ta Marijin odnos do najsvetejše skrivnosti. V bogoslužju pa naj bi uvedli novo besedilo, ki bi bolj naglašalo Marijino tesno zvezo s presveto Eucharistijo. Pij X. je že itak odobril izražanje: „Naša ljuba Gospa presvetega Rešnjega Telesa, prosi za nas!“

Cerkev je tolikokrat v zgodovini čutila, da je Marija „Pomoč kristjanov“. V tej dobi Marijino pomoč še posebej čuti. Zato marijanski kongres v Rimu predlaga, naj bi sv. oče raztegnil praznik Marije Pomočnice kristjanov, ki so ga doslej po raznih ustanovah in pokrajinah obhajali 24. maja, na vso Cerkev.

Mariološki kongres v Rimu izraža željo, naj bi iz vzhodnega bogoslužja prevedli v zapadne jezike prelepe molitve v čast Bogorodici, zlasti molitve v čast Marijincmu vnebovzetju. Tako bi v Marijinem varstvu vsaj nekaj spet pripomogli k delu za cerkveno edinstvo.

Redemptoristi v Rimu zelo časte v cerkvi sv. Odrešenika čudodelno podobo Matere božje Vedne pomoči (Mater de Perpetuo Succursu). Ta slika je prišla v Rim iz Vzhoda. Češčenje Matere božje Vedne pomoči se je po vsem svetu zelo razširilo. Tudi v Buenos Airesu je ena župnija posvečena Materi božji Vedne pomoči. V več krajih obhajajo 27. junija poseben praznik Matere božje Vedne pomoči. Redemptoristi so na mariološkem kongresu v Rimu predlagali, naj bi bila čudodelna podoba Matere božje Vedne pomoči uradno razglašena kot podoba cerkvene edinstvi (imago unionistica), Mater božjo Vedne pomoči pa naj bi Cerkev izvolila kot zavetnico svete edinstvi, v lavretanske litanije pa naj bi se takoj za vzklikom: „Mati dobrega sveta“ uvedel nov vzklik: „Mati Vedne pomoči, prosi za nas!“

Franciškanji obhajajo poseben praznik **Mater božje sedem radosti**. Velik franciškanjski bogoslovni učenjak Bonnefoy je predlagal, naj bi se ta praznik uvedel za vso Cerkev; praznik bi vernike prav posebno spodbujal, da bi lažje prenašali vsakdanje bridkosti in zmagali dostikrat preveč črno gledanje na življenje (življenjski pesimizem).

Predlagali so tudi, naj bi Cerkev dovolila, da bi smeli vsakega petnajstega v mesecu opravljati votivno mašo v čast Marijinemu Vnebovzetju pod istimi pogoji, kot obhajamo votivno mašo v čast presv. Srca Jezusovemu na prve petke v mesecu.

Preteklo leto smo obhajali po vsem svetu 700 letnico škapulirja Karmelske Matere božje. Sv. oče Pij XII., sam član karmelske bratovščine, je ob tej priliki izdal dve posebni pismi. Koliko tople ljubezni in zaupanja do Marije je spet zraslo v vernih srcih.

Tudi zanimanje za popolno pobožnost do Matere božje in popolno posvetitev, ki jo je posebej širil sv. Ludovik Marija Grignon Montfortski, je vedno večje.

Mariološko-marijanski kongres v Rimu posebej izraža željo, naj bi se na vseh katoliških univerzah, teoloških fakultetah in bogoslovnih učiliščih ustanovila posebna stolica za mariologijo (nauk o Mariji); laikom je treba kar najbolj priporočati, naj študirajo verske resnice o Mariji; čimprej naj bi se izdal ljudski marijanski katekizem.

Marsikje imajo že posebno znanstveno ustanovo za globlji študij mariologije (societas mariana); isti kongres predlaga, naj bi se med posameznimi narodi zbudila k življenju taka ustanova; vsak katoliški narod naj bi imel kot poseben pripomoček dobro znanstveno mariološko knjižnico, do katere bi imel vsak dostop. V Rimu pa je že itak ustanovljena posebna mednarodna marijanska akademija, ki bo imela svojo veliko mario-

loško knjižnico. Nepopisno veselje nam zbuja, da je v zadnjem času začelo v katoliškem svetu izhajati toliko znanstvenih revij o Mariji, skoraj vsakemu večjemu narodu pa so domači bogoslovni učenjaki napisali zadnja leta velike knjige o Mariji.

Posebni mednarodni odbor bo skrbel, da se bodo čimbolj slovesno obhajali v svetu mariološko-marijanski kongresi. Čez dve leti bomo z vso slovesnostjo obhajali stoletnico proglasitve verske resnice o Marijinem brezmadežnem spočetju. Vse kaže, da bo katoliški svet takrat spet obhajal svoj drugi mednarodni mariološki in deveti marijanski kongres.

Kolike milosti pa Marija deli posameznim dušam v tej veliki apokaliptični dobi, pa moramo samo slutiti.

Slovinci obhajamo stoletnico, odkar smo prvič začeli obhajati majniško šmarnično pobožnost. Leta 1851 so prvič obhajali šmarnice v ljubljanskem bogoslovnem semenišču; leta 1852 pa v dijaškem zavodu Alojzijevešču. Od takrat pa se je šmarnična pobožnost razširila po vseh slovenskih župnijah in vzgojnih zavodih ter redovnih družbah. Vsak mesec maj smo dnevno obhajali male marijanske kongrese. V teh sto letih je med Slovenci ljubezen in zaupanje do Marije zelo zraslo. Koliko dobrih fantov in zlasti deklet so nam vzgojile Marijine družbe. Bog nam je dal dva velika škofa, ki sta gorela za Marijino čast; že petnajst let obhajamo v ljubljanski škofiji praznik Matere božje Srednice vseh milosti, ravno toliko časa je bogoslovno semenišče posvečeno Srednici vseh milosti; posvetili smo se popolnoma Njenemu brezmadežnemu Srcu. Pojdimo spet v Luján Mariji Pomagaj slovesno obljubljat, da tudi mi ne maramo biti v tako veliki Marijini dobi zadnji med Njenimi otroci in častilci.

DR. FILIP ŽAKELJ

Tilikin majnik

V kuči na Plešivici jih je bilo sedem. Franček, Vanček, Tilika, Jožek, Barika, Zefika in Micika. Trije čehi in štiri deklinje.

Franček in Vanček sta že odrastla šoli. V škropljenje sta že pomagala očetu, da je nadležno delo šlo hitreje od rok. Jožek, Barika in Zefika so si pajdašili v šolo. Micika, no, Micika je bila postružka, ki je šele shodila, da je lahko z mehкими, nerodnimi rokami grabila marjetice za gizdave glavice.

Hrgov Franc in Pepa bi torej lahko bila zadovoljna v kuči na Plešivici. Gazda je bil dober, in tudi kuči ni bilo kaj reči. Z belimi svišli je mežikala preko veličanske grabe in prek vseh teh božjih vinskih bregov nekam daleč v veliki svet.

Skrbi jima je delala samo Tilika. Kajpak. Sedaj bi že tudi ona šoli odrastla in bila v pomoč. Posebej materi Pepi, ki ji je mala Micika včasih prihajala že kar v napoto; Bog ji daj dobro zdravje in nitro rasti!

„Bogu bodi potoženo... Sirótka je... Bomo že kako,“ si je Hrgov Franc dopovedoval, ko je z milino v očeh gledal Tilikin potegnjeni obraz in napol odprta usta, iz katerih se je cedila lepljiva slina.

„Tako lepa deklina bi lahko bila. Prava svátevca, vam rečem,“ je Pepa razlagala radovednim vrhovljánkam, kadar so jo spraševale o Tiliki, in si na skrivaj utrnila bleščečo biserno jagodo, ki se je spustila čez lice...

Ono zimo, ko je zapadlo toliko snega, da so bili celo globoki klanci med goricami zravnani — saj še pomnite; ne —, se je zgodilo.

Saj ne, da bi v miznici ne bilo ravno drobtinice kruha. Hrkov Franc je petletni zadosti namertičil pri Hrvatih, hvala Bogu. Ampak, kdo ga more zadržati, otroka neumnega — za pámetivo? Za tri suhe krljhe, nekaj orehov, košček kruha in mogoče — hm, mogoče — kakšen svetli novc, ki bo padel v malho, vzame v prezeblo roko rdečo ibovo šibo in se napoti čez brege goričancem zbijat zdravje v otrple ude. Pámetivo... God nedolžnih otrok... Kdo bi jim jemal veselje?

No, tisti zimo se je to zgodilo. Seveda. Saj

je bilo snega, da se odrastel človek ne bi videl iz njega. Kaj bi takšnale drobna deklina! — Pa ne in ne... Hotela je iti. — Sedaj pa imamo...

Vsa zasnežena je prišla domov. Oblekca je kar zamrznila na njej, da je bila trda, kot tisti mali angelček nad prižnico pri Jeruzalemu; se ga spomnite?

Potlej jo je vrglo. Celo zimo je preležala pod težkimi odejami, da bi prehlad iztekel iz nje. Ko se je na sprotoletje skobacala z ležišča, ji roke niso več služile. Se v šolo ni mogla več, ker se ji je obraz tako razpotegnil, da še govoriti ni mogla prav.

„Tako se je zgodilo, tako... Bogu bodi požeeno! Bomo že kako...“

Hrgova Tilika samo poseda na sépu vrh goric in z velikimi, svetlimi očmi gleda v lepi svet nad vrhovi. Steguje otrple roke in jih skuša dvigniti, kot da bi hočela objeti tisto lepo okroglo sonce, ki čuva nad vinskimi bregovi kot zlato oko božje. Obraz mu nastavlja in pušča, da ga toplo poljublja na mrtva lica. To je tako prijetno, veste. Kot da jo neka dobra, sveta dlan čisto narahlo boža preko svetlih las in od čela navzdol, da čuti, kako krčevito se hoče napeti ovela kōža...

Takrat ji je, da bi razprostrla omrtevele roke in splavala pod nebo... Od tam mora biti pogled na gorički svet še lepši.

Na zelenih rebrih vse vdiljen cvetijo žareči jegličji. Med vijoličasto rumenim brstenjem goric se vijejo zelene grábice, kot da je dragocena mreža zajela vso to lepoto zemlje v večjo slavo božjo. Silja mehko valovijo, kot po neslišnem napevu razigranih duhov dobre zemlje...

Vse dnike dišijo po božajočem vonju šmarnc, da se srce krči v prijetni boli in roke zadržijo zaradi miline duhtečega opoja...

Mali svet med goricami diši po pričujočnosti majniške Kraljice...

Iz tesne cerkvice pri Jeruzalemu vrh goric odmeva jutro za jutrom drhteče mehko:

„Spet kliče nas venčani maj...“

Tje gre sedaj Hrgova Tilika.

Mlado sonce piše čez bregove dolge sence jagnedi. Iz sveže skopane zemlje srka drobno tenčico meglice, da Tilika hodi kot skozi blagoslovljeni dim kadila. V svetle lase se ji ujema žar jutra. Velike, kot za pričakovanje otroških sanj odprte oči ga srkajo.

Vse v Hrgovi Tiliki se napenja. Na silo hoče pregibati ustnice in zapovedati jeziku, da bi ponovil, kar ji razganja notranjost:

„...k Mariji v nadzemeljski raj.“

Hrgova Tilika hiti po globokem klancu navkreber. Oči upira v bleščeči se križ vrh šilastega zvonika. Vsa notranjost jo boli zaradi nezadržane nuje...

„Cvetlice dobrave
si venčajo glave,
raduje se polje in gaj...“

Vse poje v Hrgovi Tiliki. Vse v Hrgovi Tiliki se raduje nad lepoto majniškega jutra.

Razganja jo nedopovedljiva vžhičenost.

Vse v njej pojé, vse jo sili, da bi se čim prej prerila v množico goričancev, ki klečijo

pred milostno podobo v jeruzalemski cerkvi, in se potopila v pojoče občestvo račostnih...

Nerodno pregiba mrtve ustnice, iz globoke notranjosti pa ji stoka živi, goreči krič:

„Marija... Marija...“

V cerkev sredi lipovega gačja hiti Hrgova Tilika. Tam so zbrani goričanci in pojejo. Oj, kako lepo pojejo... —

„Marija... Marija...“ stoka iz Tilikine napete notranjosti.

Z rokami hoče zaprhatati, kot da jo nezadržna želja v srcu dviga v bližino božjo...

Goričanci tako lepo pojejo... — —

Med na stežaj odprtimi vrati obstane.

Na oltarju boječe tretetajo drobni plameni sveč; kot molitev ponižnih duš. Žalostna Mati gleda z drobnim obrazom na goričance, ki sklonjenih glav klečijo pred Njeno milostjo. Gosti duh šmarnc in kadila se dviga proti visokemu stropu, da ga žarki sonca nad goricami režejo kot z zlatimi prameni.

Goričanci klečijo, upirajo pričakujoče poglede v Mater božjo...

„...nebeški Kraljici,
Mariji Devici
poždrav in slavo dajo...“

Hrgova Tilika stopi počasi naprej...

Pesem goričancev ji udarja ob dušo, da ji njen pobožni odmev gomazi po vsem telesu. Napenja ji prsi... sili ji skozi grlo... na jezik... na mrtve ustnice... Pogreza se vanj...

Hrgova Tilika stopa med goričanci proti oltarju. Njena duša skozi odmev pesmi iz notranjosti prasi:

„Marija... Marija... Usmili se! — Daj... — Daj, da Ti bom lahko pela...! — — Na paši... v goricah... na njivi... v cerkvi... — — Marija... daj...! — —“

Preko lica ji drsijo velike solze razbolelega pričakovanja...

Mati božja z dobrotnim pogledom boža v radosti prepevajoče goričance...

Hrgova Tilika trepeta po vsem telesu.

Stoji zravnana med klečečimi goričanci.

Nezažrta želja ji trepeta skozi telo.

Z vlažnimi očmi strmi v podobo Matere, ki tako lepa, tako mila in dobrotna posluša pojoče občestvo...

„...krasnega maja
se slava obhaja
cvetlici Mariji lepo...“

Hrgovo Tiliko peče, srce jo skeli...

Stoji zravnana med klečečimi goričanci in čuti, kako ji skeleča vročina burka proti glavni, da se zamaje in z rokami krčevito zagrabljuje sence...

Omotična stoji tako sredi cerkve in se drži za glavo.

V koncih prstov ji trzajo drobne bodice, da čuti njih draž na sencih in na licih...

„Oh... oh... moje roke...“ se zave.

Kot da se je prestrašila krika iz notranjosti, spusti dlani preko oči, preko vročih ustnic...

Vsa trepeta:

„O... o... Marija... — — Moje roke...“

MI IN NAŠA DOMOVINA

Kakšni naj bodo odnosi izseljencev do domovine, ali bolj konkretno odnosi nas slovenskih izseljencev do naše slovenske domovine pod Triglavom? Mnogo se je že o tem razpravljalo. Pa nismo vsi istih misli. Nekatere moti režim, ki vlada v Sloveniji. Ne morejo razlikovati med njim in domovino. Drugim zopet niso jasni v poštev prihajajoči pojmi, kot so dom, domovina, narod, država, domoljubje, patriotizem. Razhajamo se nadalje glede na stališče, ki smo ga zavzeli do dežele, v katero smo se vselili. Nekateri se imajo v novi deželi le za tujce, kvečjemu za goste. Srce pa jim vedno sili nazaj. Tam imajo žene, otroke, starše, hišo in posestvo. V tujino so odšli le zaradi neugodnih razmer doma. Gospodarska stiska ali pa v zadnjih letih komunistični režim stg jih pognala z doma. Čeprav je bilo to že pred leti, ni njihova želja vrniti se domov prav nič manjša, kot je bila prvi dan. Vsak dan je večja. Kot Judje v babilonski sužnosti hrepene po dnevu, ko se bodo mogli vrniti domov. V tujini šele prav spoznajo, kaj je dom. Vedno se orientirajo po domovini.

Drugi izseljenci pa, ki so prav tako prišli v tujino vsled ekonomskih razlogov ali pred komunizmom, se bodo v „novem kraju“ naselili za stalno. Tu so si ustanovili družine, zgradili

moje roke... — žive! — — O... — —“

Neskončna radost krikne v njeni notranjosti, da z zvonkim, angelskim glasom preprije pojoče goričance:

„Za grešne sirote
pa Mati dobrote
pred sedežem božjim kleč!“

Kot da ne more verjeti odmevu svojega radostnega glasu, se ozira po cerkvi, da goričanci dvigajo glave in začudeni strmijo v glasno pojočo deklino sredi cerkve...

Hrgova Tilika dviga roke in jih zopet sklepa, razprostira jih in steguje, kot da jih daruje Njej, ki sliši pesem njenih ozdravljenih ust...

Potlej pade na kolena. Prekriža roke na razganjajočih prsih, kot da varuje dragoceni dar. Preko lica ji drsijo velike solze, ki jih ljubkujejo sončni žarki izpod neba nad goričami.

Goričanci jo vidijo, kako z zvonkim glasom poje majniško pesem...

Potlej obrnejo žgoče, hvaležne poglede žive vere v podobo milostne Matere.

Mogočno zapojejo za Hrgovo Tiliko, da duhti iz cerkve preko vseh cvetočih vrhov:

...da večno vesel

Mariji bi peli,

o Jezus, to milost nam daj! — —“

STANKO KOCIPER

hiše, odprli podjetja, dobili primerno zaposlitev. Tu imajo svoje nove domove. V „stari kraj“ se ne mislijo preseliti, tudi takrat ne, ko bi se mogli.

Vprašanje je, v kakšnem razmerju naj bodo ti izseljenci do domovine, iz katere so izšli. Ali jih na njo še kaj veže ali ne? Ali imajo še kakšno dolžnost do nje? Materinsko domovina z njimi syloh ni ravnala, prej mačehovsko. Sicer pa, kaj je to domovina? Ali ni tvoja domovina tam, kjer si ti, zlasti še, če ti ne gre slabo. Domovina je tam, kjer se ti dobro godi, je rekel Rimljan.

Kako je torej z odnosi do domovine? Ali je prepuščeno vsakomur na izbero, da ureja te odnose, kakor ve in hoče, ali pa vežejo vsakogar na domovino moralne vezi, ki mu nalagajo dolžnosti?

DOLŽNOSTI DO DOMOVINE

Vsaka še tako preprosta katoliška moralka nam govori o dolžnostih do domovine. Pozna jih tudi že naravna etika, zato že človeška pamet sama. Vsi narodi opevajo domovinsko ljubezen. Vsi poznajo heroje, junake, ki so žrtvovali za domovino vse, kar so imeli. Tudi svoje življenje so dali njej na oltar. Sv. pismo stare zaveze nam kaže sijajne zglede ljubezni do domovine in naroda. Le nekatere naj navedemo: Gedeon, Baruh, Samson, Jefte, David, Nehemija, Estera, Judita, makabejski bratje. Res je, da je šlo pri vseh teh za izvoljeni izraelski narod in se je zato ljubezen do naroda pri teh junakih vedno tesno družila z ljubeznijo do prave vere: tudi to priznamo, da je pri njih ljubezen do vere imela prednost pred ljubeznijo do naroda, vendar je v vseh primerih šlo tudi za ljubezen do naroda.

Človeštvo je torej prepričano, da človek ne sme biti brezbrizen do svoje domovine in naroda. Kakšne dolžnosti pa nalaga človeku razmerje do njegove domovine?

Sv. Tomaž Akvinski primerja razmerje človeka do domovine njegovemu razmerju do STARŠEV. Obojno razmerje ureja ista posebna krepost, ki se latinsko imenuje PIETAS, za kar nimamo prav točnega slovenskega izraza, zato rečemo kar pieteta. Ta krepost je v zvezi s krepostjo pravičnosti. Obsega pa tista dejanja, ki smo jih dolžni izkazovati staršem in domovini. To so dejanja ljubezni, spoštovanja, hvaležnosti in včasih tudi pokorščine. DOMOVINO MORAMO PO TEM TAKEM LJUBITI,

Domovina nam je torej po sv. Tomažu kakor oče in mati. To se pravi začetnica življenja. Poseduje mnogo dobrin duhovnega življenja. Veliko tega seveda dobimo že v družini, v domačem okolju, v domači vasi, toda še več na nam posreduje domovina.

Toda kaj pa je prav za prav domovina? Da se bomo prav razumeli, moramo najprej opredeliti pojme, ki smo jih že zgoraj naštel. Ti pojmi so: DOM, DOMOVINA, NAROD, DRŽAVA.

DOM je najprej očetna hiša. Za marsikateriga modernega človeka pa je treba ta pojem še zožiti na sožitje staršev z otroki, zakaj marsikdo ni nikoli poznal hiše, o kateri bi mogli reči, da je njegov dom. Dom pa jemljemo tudi v širšem pomenu; pomeni nam bližnjo okolico očetne hiše, torej domači kraj. Vsak nosi ta kraj v svoji duši. Ne moreš ga popisati. Posebna čustva se ti zbude, kadar se spomniš nanj. Tisoč spominov te veže nanj. Na poseben način si povezan s tem krajem. Ta posebnost povezanosti je podobna tisti povezanosti, ki je med tabo in tvojimi starši. V tej posebni povezanosti z domačim krajem je utemeljeno DOMOLJUBJE, to je, kot pove beseda, ljubezen do doma in domačega kraja. Ta ljubezen obsega ljudi v tistem kraju in krajino samo. Oboje je za vsakogar edinstveno na svetu.

Domači kraj pa ne obstoji sam zase, tudi njegovi ljudje niso sami zase. Ta kraj je del domače dežele in ti ljudje so del njenega ljudstva. Ta domača dežela s svojim ljudstvom pa je DOMOVINA. Kakor je domači kraj razširjena očetna hiša, tako je domovina razširjen domač kraj. V tej deželi žive ljudje, ki imajo isti jezik, iste navade, isto mišljenje in isti način življenja. Zemlja jim je vtisnila isti pečat. Pa četudi kdaj ne govore vsi istega jezika n. pr. v Švici ali Banatu ali niso vsi iste vere n. pr. v Bosni ali Prekmurju, so vendar vsi isto ljudstvo v isti domovini. Domovina vpliva na svoje sinove in hčere, podobno kot domača hiša ali domač kraj, samo da v bolj splošnih zato pa tudi v bolj značilnih potezah. Domovina ti posreduje duhovne dobrine, ki ti jih domača hiša ali domač kraj ne moreta. Formira ti dušo. Naravno je torej, da človekova ljubezen zraste čez domač kraj, iz domoljubja nastane DOMOVINOLJUBJE ali PATRIOTIZEM. Če kdo te ljubezni nima, ni normalen. Saj nekateri tudi ljubezni do staršev ne čutijo.

V zvezi z domovino je pojem naroda, čeprav ni isto domovina in narod. Besedo NAROD rabimo vsaj v treh primerih. V RASNEM POMENU nam pomeni narod množico ljudi iste krvi in z nekaterimi skupnimi telesnimi znaki. V KULTURNEM POMENU nam zaznamuje narod množico in skupnost ljudi, ki so povezani med sabo zlasti z duhovnimi vezmi; imajo lastno duhovno svojstvenost, družijo jih zgodovinski in kulturni razvoj, zlasti pa zavest in volja, da spadajo skupaj. V POLITIČNEM POMENU pa pomeni narod „državni narod“, to je v državi organizirano ljudstvo.

V srednji Evropi n. pr. na ozemlju bivše avstrijsko-ogerske države smo besedo narod navadno umevali v kulturnem pomenu, zakaj tam ni bilo narodnih držav, oziroma bolj natančno: bilo je veliko narodov, ki niso imeli svojih držav, pač pa so se med sabo po drugih znakih močno razlikovali. V Ameriki pa nasprotno narod pomeni državni narod, to je kot v državo organizirano ljudstvo; tu se večkrat posamezni „narodi“ le po državnosti razlikujejo med sabo; n. pr. Argentina, Čile, Urugvaj, Združene države severnoameriške in Kanada.

Če že domovina in narod ni isto, se še veliko manj krijeta pojma domovina in DRŽAVA. Obe sicer, domovina kot država, vsebujeta ljudstvo in ozemlje. Toda vsaka drugače. Domovina se snuje na narodnih občestvih družine, domačega okolja, sorodnega ljudstva. Domovine ni preko teh meja. Iz teh vezi ne moreš stopiti, če tudi se preseliš z ozemlja svoje domovine. Saj tudi sorodnih družinskih vezi ne moreš pretrgati, če tudi se izseliš iz očetne hiše. Kakor je mati le ena, tako je tudi domovina le ena. Drugače pa je z državo. Za državo je bistveno, da je pravna organizacija, da izvršuje zakonodajno, sodno in upravno oblast. Država naj s svojo oblastjo pospešuje zemeljsko blaginjo svojih državljanov. Država je sicer utemeljena v naravi, je nujna družba, ne pa svobodno zamišljena, toda nastanek posamezne države je treba pripisovati tudi vzrokom od zunaj. Zato so države večkrat bolj ali manj umetne tvorbe. Državljanji imajo svoje dolžnosti do države. Toda zveza med državljanom in državo se more pretrgati. Bivši državljan te države more postati državljan druge države. Začno ga vezati dolžnosti do nove države.

Državljsanske dolžnosti do določene države vežejo človeka, dokler je državljan te države; dolžnosti do domovine pa vedno ostanejo, naj

človek živi na njenem ozemlju ali ne. Vezi z domovino ne moreš pretrgati, pač pa moreš pretrgati vezi z državo.

Tudi država je velika nravna vrednota. Zato moramo tudi državo spoštovati in ljubiti, toda ta ljubezen ni ista kot je domovinska ljubezen. Saj tudi starše drugače ljubimo kot druge predstojnike.

POJMI SE VČASIH KRJEJO

Tako smo pojasnili pojme dom, domovina, narod in država, ki se večkrat zamenjujejo, zato pa nastanejo zmede. Ti pojmi pa se tudi v marsičem krijejo. Iz očetne hiše pridemo preko domačega kraja v domovino, smo rekli. Zato ni čuda, da moremo vsemu trojnemu reči dom. Čim dalje si od očetne hiše, tem širši postaja dom. V domači vasi si bil doma pri tej in tej hiši, za sosednjo vas iz gornjega ali spodnjega dela domače vasi, za Ljubljano si bil doma nekje z Gorenjskega ali Dolenjskega, za Srbijo s Kranjske ali Štajerske; za Argentino pa si doma iz Slovenije. Ker se tako krijeta pojma dom in domovina, se zgodi, da rečemo domoljubje kadar bi morali reči domovinoljubje. Narod v kulturnem pomenu je navadno, a ne povsod, isto kot ljudstvo v pojmu domovina. Zato nam ljubezen do naroda v tem pomenu pomeni skoro isto kot ljubezen do domovine. Kadar pa je narod tudi „državen“ narod, to se pravi, da ima lastno državo, takrat se pojmi domovina, narod in država praktično strnejo, čeprav seveda natančna analiza še more razlikovati med njimi. Tako je na primer pri velikih narodih, ki so vedno imeli lastne države, ali pa pri ameriških narodih, ki se razlikujejo med sabo le po državnih pripadnostih. Zato je razumljivo, da pisatelji, ki pišejo o dolžnostih do domovine in države, pri teh narodih ne razlikujejo dosti med domovino in državo. Ljubezen do domovine je pri njih isto kot ljubezen do lastne države; govore zvečine le o dolžnostih, ki jih državljanom nalaga država, manj in nejasno pa o tistih, ki jih domovina nalaga svojim sinovom in hčeram.

TREBA JE RAZLIKOVATI

Če se po vsem tem vrnemo nazaj k našemu izhodnemu vprašanju, kakšne dolžnosti imajo slovenski izseljenci do slovenske domovine, bomo morali najprej RAZLIKOVATI MED SLOVENSKO DOMOVINO in JUGOSLOVANSKO DRŽAVO oziroma SLOVENSKO REPUBLIKO v sklopu jugoslovanskih zveznih republik. Govorimo le o prvi, ne o drugi. Držav-

na pripadnost slovenskega ozemlja nas pri tem vprašanju ne zanima, prav tako ne, kakšen režim vlada na tem ozemlju. Naši moralni odnosi do slovenske domovine so namreč neodvisni od njene državne pripadnosti kakor tudi od režima, ki v njej vlada.

Slovenski izseljenec je morda pretrgal zvezo z jugoslovansko državo oziroma sedanjo slovensko republiko. Ni več državljan. Do nje v tem primeru nima nobene dolžnosti, pa tudi seveda nobene pravice, ki bi mu jo dajalo to državljanstvo. Koliko jih je pretrgalo to zvezo in kolikerm je jugoslovanska država državljanstvo vzela, o tem tu ne govorimo. Ugotavljamo le, da se more zveza z državo pretrgati. **NIKDAR PA SE NE PRETRGAJO VEZI Z DOMOVINO, ČE PRAV SO SE PRETRGALE Z DRŽAVO, V KATERI JE TA DOMOVINA.** Za slovenskega izseljenca je torej domovina le v Sloveniji, čeprav ne živi tam in tudi nima namena vrniti se vanjo.

DOLŽNOST PIETETE

Slovenski izseljenec ima do svoje domovine dolžnosti, ki mu jih nalaga **KREPOST PIETETE**, to je tistega spoštovanja svoje vrste, ki smo ga dolžni staršem in domovini. Pieteta do domovine pa zahteva zlasti naslednje reči:

1. Vsak slovenski izseljenec se mora **OGIBATI VSEGA**, kar bi moglo njegovim slovenski domovini škodovati ali jo ponižati. Greši torej tisti slovenski izseljenec, ki svojo slovensko domovino grdi, smeši, se iz nje norčuje in ji tako jemlje ugled pred tujci. Greši proti kreposti dolžne pietete do domovine, kakor bi grešil, če bi tako ravnal s svojimi starši.

2. Vsak slovenski izseljenec je **DOLŽAN OSTATI ZVEST** svoji slovenski domovini, kakor je dolžan zvestobo svojim staršem. Ne sme je zatajiti, kakor bi ne bilo prav, če bi zatajil svoje starše.

3. Vsak slovenski izseljenec je dolžan **SPOŠTOVATI** duhovno posebnost in bogastvo slovenske domovine, torej njen jezik, narodno pesem in umetnost, kakor tudi značilne navade, v katerih se javlja slovenski duh.

4. Vsak slovenski izseljenec mora svojo slovensko domovino **LJUBITI** in po svojih močeh **SKRBETI** za njeno blaginjo.

KAJ STORITI

Če naj navedemo nekatere podrobne dolžnosti, kakor slede iz zgornjih bolj splošnih načel in obveznosti, bomo rekli takole:

1. Slovenski izseljenec se je v tujini na splošno dolžan **PRIDRUŽITI BLIŽNJI SLO-**

Slovenske narodne noše, „peče“, v procesiji

VENSKI IZSELJENSKI SKUPINI, ako se ta zaveda svojih dolžnosti do domovine in jih spolnjuje. Pogoj je seveda, da mu ta slovenska skupnost ni nevarna za njegovo vero in nrvnost. Pridružiti se ji je dolžan pred vsem zato, ker bo v večini primerov le z njeno pomočjo mogel spolnjevati svoje dolžnosti do slovenske domovine. Če se bo slovenske skupine izogibal, ker je slovenska, ne bo dolgo časa ostal dober Slovenec. Vsakdanja življenjska skušnja tako uči. Če pa se bo nehal čutiti Slovenca, seveda ne bo spolnjeval dolžnosti do slovenske domovine. Slovenski izseljenci naj si torej ustanove dobre slovenske organizacije, tam kjer jih še nimajo. Ustanovljene pa naj podpro, kolikor le morejo. Nikakor ni ideal biti osamljen v tujini.

2. Slovenski izseljenec naj v SVOJI DRUŽINI GOJI SLOVENSKO ZAVEDNOST. Svoje otroke mora naučiti SLOVENSKO čutiti, SLOVENSKO GOVORITI, BRATI IN PISATI. Če je na razpolago slovenska šola, naj pošilja svoje otroke vanjo, če je ta vsaj tako dobra kot tujerodna. Le kak zelo važen razlog bi ga mogel opravičiti od te dolžnosti.

3. Slovenski izseljenec naj v tujini **PODPIRA DOBRO SLOVENSKO KNJIGO IN LIST**. Tako bo doprinašal k slovenski skupnosti in vsaj posredno koristil slovenski domovini. Sam pa si bo laže ohranil slovensko zavest in poštenost.

4. Slovenski izseljenec naj dobro ve, da njegova **LJUBEZEN DO SLOVENSKE DOMOVINE NI PRAV V NOBENI OPREKI Z LOJALNOSTJO DO DRŽAVE**, v kateri živi. Sta to dve različni stvari, ki si prav nič ne nasprotujeta. Nihče ti ne more zapovedati, da

bi tujega človeka tako ljubil, kot ljubiš mater. Morejo ti ukazati pokorščino, zvestobo, žrtve, ne morejo pa ti ukazati, da bi imel tujega človeka za očeta ali mater. Mati je le ena, tudi domovina je samo ena. Kdor bi ti hotel usiliti svojo deželo za domovino, ta bi te napravil k večjemu za brezdomovince. Zvesti hočemo biti državi, v kateri smo, toda svoje ljubezni do slovenske domovine ne bomo zatajili. Nočemo biti odpadniki od svoje domovine, kot nas doma nekateri zmerjajo, pa tudi izkoreninjenci ne. Anacionalni ljudje, ki ne čutijo ljubezni do domovine, so moralni pohabljeni. Mi nočemo biti taki svetovljani. Goreče ljubimo svojo slovensko domovino, obenem pa spoinjujemo državljske dolžnosti v državi, v kateri živimo.

Tomaževo primerjanje domovine s starši nam nakazuje, kaj vse zahteva krepost pietete do domovine. Vsakdo veliko prejme od svoje domovine, zato ji je dolžan hvaležnost. Če pa je koga domovina bolj mačehovsko odpravila, zaradi tega še ni odvezan od vseh dolžnosti do domovine, saj tudi otrok ni od svojih staršev, čeprav ti ne izpolnjujejo svojih do njega.

Za katoličana ljubezen do domovine ni zgolj naravna dolžnost, kot je na primer za ateista, marveč je vzdignjena v nadnaravni svet. Kakor moramo Boga častiti in moliti, tako moramo po kreposti pietete spoštovati starše in domovino. Ljubezen do domovine jemlje krščanstvo zelo resno. V 62. Avguštinovem govoru beremo: „Prva sta ti oče in mati, več kot sami starši pa ti bodi domovina.“

Visoka naravna dobrina sta domovina in ljubezen do nje, čeprav seveda nista najvišji, kakor so hoteli pretirani nacionalisti. Za npravne dobrine pa katoličani Boga prosimo in molimo. Zato moramo slovenski katoličani prositi Boga tudi za slovensko domovino. Tudi slovenski izseljenci moramo za to prositi. K drugim prošnjam dodajamo vsak večer tudi **OČENAŠ ZA SLOVENSKO DOMOVINO**. Če je bila kdaj potrebna posebne božje pomoči, je je danes. Vemo, kolika sila je v molitvi, zlasti če prosimo v osebni nasebičnosti in za skupno stvar.

Prav posebej pa priporočajmo svojo drago slovensko domovino **MARIJINEMU VARSTVU**. Marijo kličemo za kraljico Slovencev. Po njej prihajajo vse milosti in dobrote. Naj se izkaže kot dobrohotna Kraljica slovenske domovine. Ponižno jo zato prosimo. Svoje geslo „Marija, Kraljica Slovencev, otvaruj nam vero in dom“ raztegnimo tudi na svojo domovino.

DR. ALOJZIJ ODAR

Umrla sta Aleš in Franc Ušeničnik

ALEŠ UŠENIČNIK

Teško bi našli Slovence, količkaj izobražena, ki bi ne poznal imena Aleša Ušeničnika. Tudi naša mladina, ki dorašča zunaj slovenske domovine, pozna to ime. Zakaj „dovolj mu spomina“ njegovi spisi pojo. Malo pa jih je med nami, ki bi poznali vse bogastvo, ki se skriva pod imenom Aleša Ušeničnika. Vsaj petdeset let slovenske kulturne zgodovine je tesno povezane s tem imenom. Z zmago komunistične revolucije v Sloveniji leta 1945 je sicer moral Aleš Ušeničnik umolkneti. Na tiho nedeljo, 30. marca letos pa je umrl v štiri in osemdesetem letu svoje starosti. Delo in življenje tega velikega Slovence nam imata vsem veliko povedati, zlasti take reči, o katerih se ne govori, dokler je človek živ.

Zunanja življenjska pot Aleša Ušeničnika je bila navadna pot profesorja v bogoslovnem semenišču ali na teološki fakulteti. Po dokončanih študijah v Ljubljani in Rimu je bil dolga desetletja v Ljubljani profesor, najprej za dogmatiko; odkar pa se je ustanovila slovenska univerza, je predaval na bogoslovni fakulteti sholastično filozofijo. Bil je večkrat dekan bogoslovne fakultete, eno poslovno dobo pa tudi rektor ljubljanske univerze.

Aleš Ušeničnik je bil izreden spekulativen talent, kakršen se ne rodi vsako človeško generacijo. Tudi največji narodi imajo malo takih razvitih talentov. Zaradi velike prodornosti svojega duha je bil kakor ustvarjen za razmišljanje, ki ga zahteva filozofija in dogmatika. Njegov profesor na gregorijanski univerzi v Rimu, znani dogmatik p. Billot je dejal o njegovem umu, da je angelski. Tovariši so ga občudovali.

TEOLOŠKI PROFESOR

Aleš Ušeničnik je bil sijajen profesor. Preprost, a globok, ni nikdar na katedri iskal sebe in svoje slave. Globoko poznavanje snovi, silna načitanost in razgledanost po znanstvenem svetu kakor tudi umetniški jezik in možnost nodajanja bi ga bile mogle zapeljati, da bi se odmaknil od uvodnih stvari, v katere je moral svoje slušatelje-začetnike uvajati leto za letom. Toda nikdar ni podlegel tej skušnjavi. Nakazal je pač globine, a takoj zaprl vrata; ostali smo pri osnovnih pojmi, zakaj te je treba najprej premeti in si jih osvojiti docela, da dobiš trdno podlago za nadaljno znanstveno zgradbo. Kdor ne dela

takó, ne bo nikoli imel solidnega znanja.

Aleš Ušeničnik je to dobro vedel. Zato ni razvajal domišljije slušateljev, marveč jih je učil krotiti jo in ne pustiti, da bi begala vsepovsod. Tako sta delala že Aristotel in Tomaž Akvinski. Po njunem zgledu je uporabljal Aleš Ušeničnik preprost jezik in kar se da enostavne primere, čeprav je bil mojster umetnega slovenskega jezika in nolen pesniških primer.

PISATELJ

Bolj kot teološki profesor je postal Aleš Ušeničnik znan kot filozofski, kulturno-filozofski in sociološki pisatelj. Pisal je zelo lahko, jasno in sočno. Imel je čudovit dar, da je znal prodreti v miselnost tujih pisateljev, razčleniti njihovo dokazovanje, ga pravilno presoditi in oceniti. Zato je bil kakor rojen za filozofskega in znanstvenega kritika. Bil je pr tem delu vedno objektivni, prizanesljiv in dober. Resnica mu je bila nad vse, zato je odločno nastopal proti zmotam; čimbolj so bile skrite in nevarno pomešane z resnico, tem bolj brezobzirno jim je trgal krinko z obraza; toda do človeka, ki se je motil, je bil vedno prizanesljiv, obziren in dober. Če pa je kdaj zapisal ali izrekel kako ostrejšo besedo, o kateri se mu je zdelo, da bi utegnila zaboleti, je prosil oprostčenja. Slišal sem, da je bilo takih primerov več, sam sem bil navzoč pri nekaterih. Kakšen prizor, ko Aleš Ušeničnik v vsem svojem znanstvenem veličju, najbrihtnejša glava med nami, ponižno prosí za odpuščanje mladega drznega slušatelja, ki je po sodbi vseh navzočih zaslužil še vse bolj ostro besedo, ali ko javno obžaluje, da je preostro nastopil proti mlademu pisatelju, ki si je v svoji začetniški domišljavosti dovolil ne vem kakšno neumno trditev.

IDEOLOG

Po Mahničevem odhodu za škofa na Krk je nastopil Aleš Ušeničnik njegovo dediščino med Slovenci: boj za izčiščenje idej v slovenskem kulturnem svetu. Mahničev program pa je še razširil v pozitivnem pravcu. Urejal je revijo Katoliški obzornik (1897—1906) in za njim čas (1907), dokler ni ob koncu prve svetovne vojne prevzel uredništvo časa prof. Srebrnič, sedanji škof na Krku. Obe reviji je Ušeničnik napolnil s tehtnimi razpravami, članki in ocenami iz raznih panog s filozofskega, teološkega, sociološkega, pa splošno kulturnega in

umetnostnega področja. S temi prispevki je Ušeničnik usmerjal katoliško kulturno življenje med Slovenci več desetletij. To je bila njegova življenjska naloga. Sam bi se bil raje posvetil zgolj znanstvenemu filozofskemu in bogoslovnemu delu. Po lastni izjavi ga je razen spoznavne kritike veselilo zlasti etično filozofsko polje, kjer je po mnenju mnogih, da mimogrede omenim, največji tudi sv. Tomaž Akvinski, velik Ušeničnikov vzornik. Toda doba, v kateri je začel Ušeničnik delovati in deloval prvih trideset let, je zahtevala pri Slovencih filozofsko in bogoslovno razgledanega človeka, ki bi ocenjeval s katoliškega stališča in usmerjal vse pojave duhovne kulture med našim narodom. Ušeničnik je spoznal to nalogo, je nesebično sprejel in ji zvesto služil v dobi najboljših svojih moči. Zavedel se je, da bo zaradi tega trpelo njegovo ustvarjanje v čisti znanstveni filozofiji in teologiji. Toda žrtvoval se je, ker je bil takšen domovine ukaz. Videl je v tem voljo božjo in se ji podredil. Če bi Ušeničnik tega ne bil storil, bi ga danes pač bolj omenjali v mednarodnem svetu v filozofskih in teoloških krogih, toda katoliška misel med Slovenci bi bila veliko zaostala. Če je v resnici velik tisti, ki spozna življenjsko nalogo, od Boga mu določeno, jo brez pridržka sprejme in ji nesebično služi, porablja joč vse svoje sile do skrajne mere, potem je Aleš Ušeničnik velik človek, velik Slovenec, ki je stopil v službo svojega naroda, ki takrat od njega ni zahteval strogega znanstvenega delovanja marveč kulturno-filozofsko usmerjanje.

ZNANSTVENIK

Kljub resnemu profesorskemu delu in obširnemu pisateljskemu delovanju v obeh omenjenih revijah je Aleš Ušeničnik vendar še našel čas, da je napisal velika dela, ki so izšla v samostojnih knjigah. Tako je pred štiridesetimi leti izdal obširno Sociologijo; še danes je škoda, da ni bila prevedena v kak svetovni jezik. Nato je izšlo najlepše in njemu samemu najljubše delo „Knjiga o življenju“, ki je doživela med nami več izdaj in bila prevedena tudi v nekatere druge jezike. Takoj prva leta potem ko je zasedel filozofsko stolico na teološki fakulteti novoustanovljene ljubljanske univerze, je napisal knjige svojega Uvoda v filozofijo, ki pod skromnim naslovom predstavlja cel sistem sholastične filozofije v okviru modernih filozofskih struj. Sledile so sociološke publikacije v zbirki Naša pot. Vmes pa nprestano nove aktualne razprave v Času in pozneje v Reviji Katoliške

akcije prav do usodne pomladi leta 1945, ki je zatrla katoliško kulturno delovanje med Slovenci v domovini.

Če sem rekel, da se Aleš Ušeničnik ni mogel toliko posvečati znanstvenemu delu v najstrožjem pomenu besede, kot bi se v drugačnih razmerah mogel in kot je sam srčno želel, to ne pomeni, da ni žel izrednih znanstvenih uspehov. Mnoge izmed njegovih razprav so prinesle nove rešitve vprašanj, ki so jih obravnavale. V mednarodnem svetu sholastične filozofije je znan zaradi pojasnitve refleksije duha, to je tiste čudovite zmožnosti duha, da pri mišljenju kontrolira samega sebe. Za teološko vedo pa je zlasti pomembna njegova razprava o psihologiji milosti, ki jo je priobčil v Bogoslovnem vestniku pred tridesetimi leti. Tudi v sociologiji, ki je bila sicer za njegovo znanstveno skupino bolj stranska veja, a ga je kljub temu silno zanimala, je v marsičem oral ledino. Kot vsakega pravega znanstvenika tudi Aleša Ušeničnika niso toliko zanimala uhojena pota kot originalne rešitve. Zato se je predvsem bavil z aktualnimi vprašanji, ki so še temna. Tako v filozofiji oziraje se na filozofske struje, ki so se pojavljale zadnjih osemdeset let, zlasti s spoznavno kritiko. Za Ušeničnikovo filozofsko delovanje je značilno, da se ni gibal le v mejah tradicionalne sholastične filozofije, marveč se je bavil z vsemi filozofskimi smermi in sistemi ter jih skušal spraviti na skupni imenovalec; njih usmerjenost in terminologijo vzporediti z onima iz sholastične filozofije ter jih presoditi. Tako delovanje pa zahteva prodornega duha, zmožnosti vmišljanja v tuje mišljenje, silne potrpežljivosti in ogromnega truda. Ušeničnik je povabil za to „marsikatero uro“, kot sam skromno pravi, kar pa dejansko pomeni dolga desetletja. Silno je spoštoval tuje znanstveno delo, z vso skrbjo je iskal znaresnice vsepovsod. Zato ni čuda, da ga je v letih svobodnega disputiranja pred odločbo Pija XI. v okrožnici Quadragesimo anno zanimala silna Marxova teorija o nadvrednosti dela. Vprašanje je bilo takrat temno. Ušeničnik je sprva pravilno učil, potem pa se mu je zazdelo, da ima Marx prav. A no novem študiju se je čez nekaj let spet dokonal do resnice. Klasičen dokaz, kako tudi velik duh, kot je Ušeničnikov, le težko pride do resnice. Treba je veliko dela in razmišljanja. Lahko je reči in pisati, da je tudi Ušeničnik podlegel Marxovemu vplivu in se motil. Seveda se je zmotil, sam je to priznal, in nezmotljivosti kot moder človek zase nikdar ni terjal. Toda dostaviti je

treba, če hočemo govoriti o njegovi zmoti pravično, da se je po lastnem študiju dokopal do resnice, pa tudi v zmoti bi ne bil padel, če bi bil le ponavljal za drugimi iz svojega tabora. Brez napak je med ljudmi le tisti, ki nič ne dela, brez zmot le tisti, ki nič ne misli. Vsako izjavo je treba soditi tudi po času, v katerem je bila dana.

POBORNIK TOMAŽEVE FILOZOFIJE

Rekli smo, da je bilo Ušeničnikovo življenjsko delo katoliško kulturno filozofsko usmerjanje pri Slovencih. To delo je opravljal pred vsem tako, da je seznanjal Slovence s Tomaževimi rešitvami osnovnih vprašanj vere in npravnosti kakor tudi z aplikacijami teh rešitev. Ta način si je izbral zaradi tega, ker so rešitve sv. Tomaža Akvinskega izredno jasne in vedno aktualne, pa tudi zato, ker je hotel naučiti mlado slovensko katoliško inteligenco sistematičnega duševnega dela in logičnega mišljenja. To dvoje je namreč za reševanje svetovno nazornih vprašanj osnovnega pomena. Kakor je pri predavanjih zahteval od svojih slušateljev, da imajo jasne osnovne pojme o stvari, o kateri se govori, je hotel isto doseči tudi pri svojih čitateljih. Strokovnjakov nam primanjkuje na vseh popriščih, je tožil, zlasti pa v družbenih vedah, zato toliko nesporazumljenja in mlatenja prazne slame. Strokovnjakov pa nimamo, ker se mnogim ne zdi vredno, da bi študirali od začetka in si res prisvojili osnovne pojme. Kjer pa ni osnove, temelja, ni mogoče solidno zidati. Aleš Ušeničnik je bil globok mislec in silno izvežban logik, zato mu je bilo vsako prazno vrtenje besed izredno mučno. Tomaža pa Ušeničnik Slovincem ni posredoval na suh način, marveč vedno sočno in zanimivo. Niti čutil nisi, kdaj te je pripeljal v Tomaževo miselnost in do njegove rešitve.

USTVARJALEC JEZIKA

Ušeničnik je bil velik ustvarjalec slovenskega in teološkega jezika. Novih izrazov ni koval kar tako, marveč je skrbno pazil, da je ustregel duhu slovenskega jezika in zakonom njegove slovnice. Dvoje se zahteva od človeka, ki hoče ustvariti znanstveno ali strokovno terminologijo v kakem jeziku. Prvič, da pozna stvar samo, drugič pa duha in pravila dotičnega jezika. Imeti pa mora tudi nekaj intuicije. Ušeničnik je poznal filozofijo in teologijo kot nihče drug med nami. Poznal pa je tudi do dobra slovenski jezik; bil je priznan mojster slovenskega jezika. Zato ni čudpo, da nam je ustvaril celo vrsto filozofskih in teoloških

izrazov. Mogel bi nam tudi mojstrsko prevesti Tomaževo teološko summo in tako ustvariti trdno podlago slovenskega filozofskega in teološkega jezika. Med italijansko okupacijo se je tega dela tudi lotil, ne vemo pa, če ga je tudi mogel dovršiti. Bila bi velika škoda, če ga ni.

Aleš Ušeničnik je bil pesniška duša. Po vsej verjetnosti bi se mogel razviti v dobrega pesnika in pisatelja. Toda javno se ni bavil več s pesništvom, potem ko je spoznal svojo življenjsko nalogo. Pesniško izražanje mu je sicer vedno sililo pod pero, toda znanstvenik nikdar ni dopustil, da bi tako izražanje škodovalo njegovi jasni misli. Za lepoto jezika pa se je trudil v vseh svojih spisih.

TUDI PRAKTIČEN MOŽ

Čeprav je bil Aleš Ušeničnik izrazit spekulativni talent, se je vendar izkazal tudi v realnem življenju. Kadar je bilo potrebno, se je lotil tudi upravnih poslov in je pokazal, da je odličen upravnik. Znano je, da je bil najboljši rektor ljubljanske univerze. Nihče ni kaj takega pričakoval od filozofa, ki se je zaradi ponižnosti in boječnosti zdej neroden in nebojčen. Ob koncu njegovega rektorata so vsi, ki so kdaj imeli opraviti z njim kot rektorjem, čutili, da bi ta človek prav lahko vodil tudi državo ali armado. Tudi sicer se je izkazal njegov upravni talent: pri Leonovi družbi, pri Katoliškem tiskovnem društvu, pri upravi Katoliškega Obzornika, časa in tako dalje. Nikoli se ni potegoval za upravna mesta, branil se jih je sprejeti, toda če jih je sprejel, jih je opravljal z vso natančnostjo, kot bi ne imel nobenega drugega opravka. Vedno je bil ves pri stvari. Vse je vnaprej premislil, pretehtal vse razloge, ničesar ni prezrl, ničesar prepustil slučajju. Seje je vodil mirno in prijazno, a z vso odločnostjo in doslednostjo. S svojim duhom je povsod vladal.

KOT ČLOVEK

Da bo naša slika o Alešu Ušeničniku količkaj prava, si ga moramo ogledati tudi kot človeka. Velik je bil Aleš Ušeničnik kot slovenski kulturni filozof, a nič manjši, prej večji je bil kot človek. To dvoje: biti velik filozof, znanstvenik, pisatelj, obenem pa tudi biti velik človek je v svetu zlasti danes tako silno redko. Zvezo tega dvojega moremo najti le med tistimi ljudmi, ki jim pravimo, da so bili svetniki. Aleš Ušeničnik pa je bil velik tudi kot človek in to nam je njega, duševnega velikana še prav nesebej približalo.

NENAVADNO PONIŽEN

Prvo, kar si opazil na njem, je bila nena-
vadna ponižnost. Tolikšna je bila, da smo jo
imeli včasih za naravno slabost. Nikdar ni
nihče podvomil o njeni pristnosti, bila je pre-
več naravna. Le to so nekateri mislili, da gre
predaleč. Vsak pravi filozof je ponižen. Uše-
ničnik je to učil z zgledom in besedo. Toda
to naravno ponižnost filozofa je Ušeničnik v
sebi še asketsko poglobil. Postal je pravi vzor
ponižnosti. To krepost je Ušeničnik silno ce-
nil. Dajal ji je prednost pred marsikatero vred-
noto. Navzlic velikim uspehom v svojem živ-
ljenju in kljub silni avtoriteti, ki si jo je pri-
dobil v slovenskem svetu in daleč preko nje-
govih meja, je mislil o sebi vedno zelo skrom-
no. Prvaška mesta in besedo je prepuščal
drugim. Sam je stopil v areno in povzel be-
sedo le, kadar je zahtevala resnica. Po dolž-
nosti svoje službe ali naprošen ali kot ured-
nik katoliške filozofske usmerjevalne revije
je razložil vprašanje, za katero je šlo, ga kar
se je dalo jasno rešil, nato pa se podal v
tihoto. Uspehi ga nikdar niso prevzeli, pa tudi
porazi ga niso podrli, čeprav je bila njegova
naravna sila nežna in občutljiva. Po svojem
naturelu je bil prej nagnjen k pesimizmu kot
k optimizmu. Prava krščanska ponižnost je
kar dihala iz njegovega ravnanja. Dajala mu
je notranji mir in ravnovesje, ki ju je znal
ohraniti tudi v ognju ostrih debat.

SRČNO DOBER

Druga karakteristična Ušeničnikova lastnost
je bila srčna dobrotà. Ušeničnik je bil silno
dober. Ni znal odreči nobene prošnje. Če si
ga prišel prosit za kako predavanje, razpravo,
ciklus razprav ali da napiše celo knjigo, se je
sprva navadno branil. Zavedal se je namreč,
koliko moči in časa mu bo taka prošnja vzela,
on pa je bil te moči in časa odločil že za drugo
delo. Vrh tega pa je vsaj zadnjih dvajset let
zaradi razrahljanih živcev silno težko delal
po naročilu in za določen rok. Ko pa je uvidel,
da je stvar, za katero ga prosiš, pametna in
koristna ali celo potrebna, je odgovoril, da bo
poskusil ustreči, samo rok, da si ne da ve-
zati. Oditu si mogel prepričan, da se bo lotil
dela še tisto uro in ga bo opravil prej, kot si
si mogel predstavljati. Prinesel ti je na-
vadno sam s fino pisavo pisani rokopis in
dejal: „Poskusil sem storiti; pogledjte, če
ustreza.“ Pa tudi popravil je svoj rokopis, če
si ga prosil. Za neko knjigo, ki je izšla v zbir-
ki Naša pot, je po urednikovih željah sestavil
več rokopisov od začetka do konca! — S siro-

maki je bil Ušeničnik naravnost razsipno do-
ber. Ljubljanski berači so to dobro vedeli.
Kar oblegali so ga, ko se je zjutraj
vračal iz stolnice ali popoldne s sprehoda.
Če bi ne bilo njegovega dve leti starejšega,
bolj gospodarskega brata gospoda Franca, bi
ga bili slekli do golega. — Ušeničnik je silno
ljubil knjige. Kot na punčico svojega očesa
je pazil na nje. Pa je vendar v svojem življe-
nju trikrat razdal svojo knjižnico. Prvič slo-
venskim akademikom v Gradec, drugič in
tretjič pa ne vem več, komu. Kolikšno žrtev
je pomenilo za Ušeničnika tako razdajanje
knjig, morejo razumeti le tisti, ki sami silno
ljubijo knjige. Otožno se je nasmehnil, ko mi
je pripovedoval o tem razdajanju samega se-
be, da tako rečem. Saj je bila knjiga njegova
druga narava.

Aleš Ušeničnik ti je izpolnil vse, kar si ga
prosil. Prevzel je delo za te, zamenjal uro
predavanja, maševanja; vse, kar si ga prosil.
Bral nam je rokopise, jih popravljaj, dajal
nasvete. Odrekel ni ničesar.

Sam pa je bil do drugih silno obziren. Ni-
koli ni od nikogar česa zahteval, uslug v
povračilo svojih ni pričakoval. Zlepa ni niko-
gar česa prosil. Če pa je kdaj moral, se je vi-
delo, kako težko je to storil. Vedno se je bal,
da bo komu nadležen. Zato je bil v družbi in
službi najboljši tovariš. Sam vedno na razpo-
lago, da drugim pomaga, drugim pa nikoli v
breme. O sebi ni rad govoril, pač se je z vidno
naklonjenostjo zanimal za druge, za njihovo
zdravje, študij, napredek. V družbi je raje
molčal kot govoril, s smehljajem je spremljal
razgovore drugih.

JUNAŠKO POTRPEZLJIV

Človek se razodene zlasti takrat, ko doživi
kako razočaranje. V takih trenutkih pride na
preizkušnjo. Ušeničnik je v svojem dolgem
življenju doživel mnogo hudih razočaranj. O
njih ni sam nikoli začel razgovora. Tudi
na vprašanja o njih ni rad odgovarjal. Le
včasih je kaj razodel. Bolelo ga je, da pri
svojem delu ni našel opore tam, kjer bi jo bil
najprej pričakoval. Blagroval je Mahničà, da
je bil v svoji slovenski dobi glede tega bolj
srečen. Bolel ga je razkol med duhovščino
ljubljske škofije proti koncu prve svetovne
vojne, ko so ga nekateri zaradi njegovega za-
držanja hudo žalili. Bolelo ga je, ko so mu
v znani debati o umetnosti, ki jo je imel z
Izidorjem Cankarjem, položil; molk. Krščan-
ski socialisti mu niso prizanašali.

A tudi sicer je letelo veliko strel na njega.
Bil je prevelik, da bi ne vzbujal nevoščljivosti.

Vse take nevšečnosti, žalitve in krivice je Ušeničnik mirno prenašal in odpuščal. Nikdar jih ni oponašal, še manj vračal. Večkrat pa je žalivcem povrnil z novimi dobrotami. Razočaranje pa, ki ga je doživel z zmago komunistične revolucije v Sloveniji leta 1945 in ki je trajalo sedem let do njegove smrti, lahko razumemo...

Bila je doba, ko so nekateri mladi katoliški ljudje pod vplivom komunistične infiltracije sistematično podirali njegovo avtoriteto, ga smešili, mu podtikali bedaste izjave, njegove lastne pa pačili in krivili. Našli so pri tem opore tudi na takih mestih, kjer bi je najmanj smeli.

Mirno in vdan v božjo voljo je prenašal tudi svoje bolezni. Le najožji znanci so vedeli, koliko je trpel zaradi bolezni na srcu in zaradi revmatizma. Prvi bolezni je tudi pripisati, da je bil boječ in njegov korak plah. Odkrivajo pa nam te bolezni, kako silno voljo je moral imeti Aleš Ušeničnik, da je kljub njim opravil v življenju tako ogromno nalogo. Kolikšen zgled je za nas vse!

SVETNIŠKO POBOŽEN

Končno moramo omeniti še njegovo pobožnost. Treba ga je bilo videti, s kakšno zbranostjo je opravljal na primer daritev sv. maše. Dolga desetletja sta hodila vsak večer z bratom v ljubljansko stolnico k litanijam. Vsak dan, poleti in pozimi, med šolskim letom in v počitnicah. Sredi dela je vstal in odšel. Če je bil v družbi, se je opravičil in odšel. Vsak dan. Že samo ta navada je nekaj heroičnega. Nasmihali smo se ji, se šalili iz nje, Ušeničnik pa se je nasmehnil in odšel po svoji poti. Tako vztrajni so svetniki. Različne druge verske vaje je opravljal ta veliki človek natančno kot redovniški novinec, pa naj je šlo za molitev brevirja ali rožnega venca, ali za tedensko spoved ali za obisk Najsvetejšega ali za duhovno berilo. Kolikšen zgled za vse duhovne ljudi!

Tega plemenitega človeka ni več med živimi. Leta so ga strla. V štiri in osemdesetem letu je umrl. Sicer je čudno, da je pri svoji bolehnosti in tolikem delu dočakal tako častitljivo starost. Že kot bogoslovec v Rimu je odšel zdraviti se v Wöreshofen k tedaj znanemu župniku Kneipu. Vse življenje je bil bolehen.

ZAHVALJEN BOG!

Ob smrti Aleša Ušeničnika se moramo Slovenci Bogu zahvaliti, da nam ga je dal, človeka s tolikšnimi talenti in s tako čisto vestjo.

Velik dar je bil ta človek za Slovence. Že danes to vemo. Še bolj pa bomo občutili, ko se bo odmaknil v primerno časovno oddaljenost. Velik je kot filozof, kot slovenski kulturni delavec, velik pa tudi kot človek.

Zahvaliti pa se moramo tudi Alešu Ušeničniku samemu. Nič bi ne bili koristili njegovi izredni talenti, če bi jih ne bil izrabil. On pa jih je uporabljal v trudu in znoju od zorne mladosti do zadnjih dni. Koliko je študiral, bral, premišljeval, pisal, molil. Napisal nam je bogata dela, dal nam pa tudi zgled, kako je treba živeti. Za oboje se mu moramo zahvaliti. Molimo zanj, če ima plačati še kak dolg pred Bogom, zakaj, kaj so ljudje, če tudi popolni, v pričo Najsvetejšega Boga.

Svetilka v Slovincih je ugasnila. Aleša Ušeničnika ni več. Toda ostala so njegova dela. Ta bodo vodila katoliške Slovence še mnogo rodov.

FRANC UŠENIČNIK

Vzorna brata Aleš in Franc Ušeničnik sta bila v življenju tesno združena. Zato ju tudi smrt ni mogla za dolgo ločiti. Šestnajst dni po Aleševi smrti je umrl tudi Franc: 16. aprila letos zjutraj ob šestih. — Franc Ušeničnik je bil dve leti starejši od brata Aleša. Rodil se je leta 1866; hodil po istih šolah kot brat Aleš, le dve leti pred njim, torej v Poljanah, Škofji Loki, Ljubljani in na gregorianski univerzi v Rimu kot gojenec Germanika. Ko se je kot doktor modroslovja in bogoslovja vrnil v Ljubljano, je bil nekaj časa v dušnopastirski službi, nato je bil več let spiritual v ljubljanskem bogoslovnem semenišču, odtod je šel za prvega rektorja novoustanovljenega zavoda sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano, pa se je kmalu vrnil v Ljubljano. Prevzel je v bogoslovnem semenišču predavanja iz pastoralnega bogoslovja. Na novo ustanovljeni bogoslovni fakulteti v Ljubljani je prevzel isto stolico. Predaval je tudi liturgiko. Obe stolici je obdržal do svoje upokojitve par let pred drugo svetovno vojno. Njegov naslednik je bil prof. Ciril Potočnik, ki je že umrl pred nekaj leti. Franc Ušeničnik je bil prvi dekan ljubljanske bogoslovne fakultete. Postal je častni kanonik ljubljanskega stolnega kapitlja, obenem z bratom Alešem pa tudi častni apostolski protonotar.

V mlajših letih je izdajal „Venec krščanskih bratovščin“, ki je bil prednik „Bogoljubja“. V „Katoliškem Obzorniku“ in „Bogoslovnem Vestniku“ je priobčil dolgo vrsto razprav. Med njimi sta vzbudili veliko pozornost zlasti

razpravi o slovenskih janzenistih in oglejskem obredniku. Izdal je tudi obširno delo Pastoralno bogoslovje, ki je doživelo tri izdaje, in Katoliško liturgiko, ki je doživela dve izdaji. V vseh letnikih Bogoslovnega Vestnika je priobčeval praksi namenjene članke iz področja pastoralnega bogoslovja in liturgike, pa tudi znanstvene ocene del iz teh področij. V ljubljanski škofijski kuriji je bil priden delavec. Napisal je rešitve sto in sto aktov. V ljubljanski stolnici je spovedoval dolga desetletja.

Franc Ušeničnik je bil človek reda in discipline. Točen je bil kot ura. Po njem si mogel naravnovati svojo uro. S to izredno točnostjo je bil stalen živ zgled za mlade bogoslovce in duhovnike. Natančen pa ni bil samo v zunanjem delu vsakdanjega življenja, marveč tudi pri svojem strokovnem in znanstvenem delu. V svojem Pastoralnem bogoslovju je zbral silno veliko podatkov, ki pa jih je vse sam preveril. Zato se je mogel vsakdo nanj zanesti. Bil je vedno pri svojem podrobnem delu. Pridobil si je ogromno znanje v svojih strokah, kakor tudi v domači cerkveni zgodovini. Njegov silni spomin je obdržal še tako drobne

podatke. — Franc Ušeničnik se je odlikoval zlasti po treznem in mirnem presojanju duhovnih stvari. Bil je velik vzgojitelj dušnih pastirjev, zlasti spovednikov.

Na zunaj bolj trd kot njegov brat Aleš je bil v srcu vendar le zelo dober človek. Mnogim je pomagal s svojim svetom v duhovnih stvareh, pa tudi gmotno. Levica ni vedela, kaj je storila desnica. — Bil je človek z globokim duhovnim življenjem.

Za svoje dve leti mlajšega brata Aleša je skrbel tako, da bi nobena mati ne mogla bolj za svojega otroka. Čeprav je bil tudi sam nadpovprečno nadarjen in si je pridobil s stalnim študijem v dolgih desetletjih naravnost ogromno znanje, se je rad uklanjal geniju svojega brata.

Življenje je stalno družilo ta dva brata. Saj skoro nisi mogel videti enega brez drugega. Mnogi ju sploh niso razlikovali. Sedaj ju je združila še smrt. Za vedno bosta skupaj kakor je prosil Franc umirajočega brata Aleša.

Naj počivata v miru!

DR. ALOJZIJ ODAR

Aleš Ušeničnik kot sociolog

KREKOV SODOBNIK

1. — Največja katoliška slovenska sociologa. Janez Krek in Aleš Ušeničnik, sta časovno sodobnika. Janez Krek, rojen leta 1865, je bil le tri leta starejši od Aleša Ušeničnika, ki je bil rojen leta 1868. Oba sta bila duhovnika in oba sta pripadala isti socialni smeri, čeprav je njuna socialna formacija potekla iz različnih virov. Ljubljanski škof Misia je leta 1888 poslal Kreka že kot duhovnika na Dunaj v Avguštinaj, da se usposobi za bogoslovni doktorat. Istega leta pa je na škofovo željo mladi in nadarjeni Aleš Ušeničnik kot nastopajoči bogoslovec odšel v Rim na jezuitsko gregorijansko univerzo, kjer se je pridružil svojemu dve leti starejšemu bratu Francu, ki je v tistem času bil že gojenec istega zavoda.

Krek je na Dunaju ostal le štiri leta (1888 do 1892), kjer je poleg bogoslovnega študija z živahnim zanimanjem sledil mlademu katoliškemu socialnemu gibanju, ki mu je stal na čelu Karel Vogelsang (1818—1890) in za njim Karel Lueger (umrl 1912), znani dunajski župan. Tu je Krek poleg teoretičnega preučevanja socialnih vprašanj mogel od blizu gledati in doživljati tudi praktično izvršitev krščansko socialnega programa tedaj vodilne krščanske socialne stranke, kar je bilo za nadaljni Krekov razvoj odločilnega pomena.

V ČASU KRŠČANSKE SOCIALNE POMLADI

V Rimu, kjer je mladi A. Ušeničnik ostal sedem let in položil doktorat iz modroslovja

ter bogoslovja, so razmere seveda bile drugačne ko na Dunaju. Tudi Ušeničnik je doživel krščansko socialno pomlad, ki jo je 1891 vzbudila Leonova socialna okrožnica „Rerum novarum“ po vsem katoliškem svetu. Vendar se je Ušeničnik kot gojenec Germanika in slušatelj na Gregorijani v svojih rimskih letih predvsem, da ne rečemo izključno posvečal filozofskim in teološkim študijem. Celoten učni sistem tega zavoda usmerja bogoslovce predvsem na filozofsko in dogmatično področje. Iz globokega in temeljitega preučevanja filozofskih in teoloških znanosti, ki jih je opravil na rimski Gregorijani, nam je v A. Ušeničniku kasneje zrastel naš najboljši filozof in dogmatik. In to je A. Ušeničnik v prvi vrsti vedno bil. Te predmete je poučeval tudi v ljubljanskem bogoslovnem semenišču od leta 1897 dalje, ko je za Krekom prevzel njegovo stolico, oziroma kasneje na bogoslovni fakulteti v Ljubljani.

Vendar pa je tudi kal zanimanja za socialna vprašanja bila Ušeničniku vsajena že v Rimu in sicer prav na Gregorijani. Storil je to sloviti avstrijski jezuit Josef Biederlack (1845—1930), ki je bil Ušeničnikov profesor na Gregorijani za moralno bogoslovje in sociologijo, a obenem sam odličen sociolog. Saj je znano njegovo veliko socialno delo: Einleitung in die soziale Frage (1895) (Uvod v socialno vprašanje), ki je doživelo leta 1925 svojo deseto izdajo. Biederlackove idejne pobude so padle na rodovitna tla. Eden njegovih učencev, naš A. Ušeničnik je 15 let kasneje

dal Slovincem svojo „Sociologijo“, ki je najbolj zrelo slovensko pisano sociološko delo.

RAZLIKA MED KREKOM IN UŠENIČNIKOM

2. — Po dovršenih študijah v inozemstvu sta Krek in Ušeničnik po nekaj mesecih kaplanske službe postala profesorja v ljubljanskem bogoslovnem semenišču. Krek je pričel poučevati bogoslovce tudi krščansko sociologijo, ki so jo po okrožnici Rerum novarum pričeli kot učni predmet uvajati v bogoslovna semenišča.

Toda kolikšna razlika med obema stanovskima tovarišima! Kreka, čeprav je bil že leta 1895 dobil stolico za fundamentalno teologijo in tomistično filozofijo, je njegova dinamična narava gnala med ljudstvo, med široke ljudske plasti, katerih nesporni voditelj je postal povsod, kjer se je pojavil. Z neumorno delavnostjo je pričel presajati na slovenska tla, kar je videl in se naučil pri Nemcih. Pričel je organizirati celavstvo, nameščenec, kmečki stan, kreditne in gospodarske zadruge, delovaj kot časnikar in bil že 1897 izvoljen za državnega poslanca. Z vsemi silami se je prizadeval, da bi s praktičnimi ustanovami reševal pereče socialno vprašanje med Slovenci. Res, da ni zanemarjal tudi teoretičnega študija, kakor pričata prvi njegovi samostojni knjigi „Črne bukve kmečkega stanu“ (1895) in „Socializem“ (1901). Toda vsestransko javno delo mu ni dopuščalo, da bi se s tisto globino in prodornostjo duha, ki je bila Kreku lastna, mogel posvetiti znanstvenemu preučevanju socialnih problemov.

Tu pa je Krekovo delo našlo srečno dopolnilo v Alešu Ušeničniku. Ušeničnik je ostal pri knjigi. Tudi ugodne zunanje življenjske okoliščine so mu omogočile, da je vse svoje življenje mogel posvetiti znanstvenemu delu, za katero je bil kakor rojen. Čeprav Ušeničnik ni bil v prvi vrsti sociolog, je z bistrim duhom spoznal, kako je to obširno področje med Slovenci še neobdelano in kako manjka človeka, ki bi z isto resnostjo in temeljitostjo, kakor se je to godilo pri drugih narodih, pojasnil in zakoreninil krščanska načela med našim narodom. Uvidel je, da javni socialni delavci, ki jih je Krekova silnost metala na površje, potrebujejo trdnega znanja in zasidranosti v krščanskih socialnih načelih, če naj bo njihovo delo plodno in v korist ljudstva. In tega velikega dela je bil zmogel le on, Ušeničnik, filozof in dovršen poznavalec cerkvenega socialnega nauka, posebno še Leona XIII., čigar velikega duha je imel priložnost od blizu spoznavati v svojih rimskih letih. Že se pričenjajo pojavljati prvi socialni članki A. Ušeničnika v „Rimskem katoliku“, a vedno več in več, posebno kasneje v „Času“, čigar uredništvo je sam prevzel in ga vodil vse do konca prve svetovne vojske. Sredi te revijalne delavnosti pa stoji njegova „Sociologija“.

UŠENIČNIKOVA „SOCIOLOGIJA“

3. — Z Ušeničnikovo „Sociologijo“ (1910) smo Slovenci dobili sociološko delo, ki ga je bilo mogoče postaviti v isto vrsto s tedanjimi

najboljšimi socialnimi spisi pri velikih katoliških narodih: Z Biederlackovim S. J. „Uvodom v socialno vprašanje“ (1895); s Heinrich Peschovim S. J. (1854—1926) veledelom „Liberalizem, socializem in krščanski družabni red“ (3 zvezki 1899—1901); z Viktor Cathreinov S. J. (1845—1931) nenadkriljivo kritiko socializma (1890), ki je doživela 16 izdaj; s „Sociologijo“ švicarskega dominikanca Alberta M. Weissa (1844—1925), ki je izšla leta 1892; ali s „Socialnim Priročnikom“ (1900) belgijskega jezuita Arthura Vermeersch; pa tudi z mojstrskim učbenikom za sociologijo in ekonomijo, ki ga je napisal francoski jezuit Charles Aurtine (1847—1948) leta 1896 s svojimi 30 novimi izdajami!

Vsi ti družboslovni pisatelji so bili filozofi in teologi, kakor je bil teolog in filozof tudi naš Ušeničnik. Gradili so iz Tomaževe sholastične filozofije temelje za krščanski družabni red, kakor je to nakazal tudi Leon XIII. v svojih okrožnicah. Vsi ti so bili tudi Ušeničnikovi učitelji, kakor sam priznava in kakor njih dela odsevajo tudi v njegovi „Sociologiji“. Prisvojih si je tudi osnovno zgradnjo pri obdelavi podanega materiala, kakor jo zlasti najdemo pri Peschu: Kritika obeh vodilnih družabnih sistemov, liberalizma in socializma in nato pozitivna rešitev socialnih problemov v krščanskem družabnem redu. Vendar je „Ušeničnikova „Sociologija“ popolnoma samostojno in izvirno delo, ki jo je pisatelj obogatil z mnogimi povsem osebnimi opazovanji in dognanji. A posebna odlika njegove „Sociologije“ je precizna jasnost, s katero obdeluje osnovne sociološke pojme, pri čemer je pogosto sam ustvarjal primerne izraze, in ne navadna lahkota, s katero pojasnjuje in ponazoruje težavne filozofske socialne probleme.

Ušeničnik je pripravil drugo izdajo svoje Sociologije za tisk pred drugo svetovno vojso. Izšla naj bi v dveh zvezkih v njegovih zbranih spisih, a mu je italijanska okupacijska cenzura obelodanjenje preprečila.

ŠE DRUGI NJEGOVI SOCIALNI SPISI

4. — S „Sociologijo“ se je Ušeničnik postavil na prvo mesto socialnega preučevanja med Slovenci in je to mesto obdržal do konca svojega življenja. Res se kasneje njegove socialne publikacije niso mogle meriti po obsežnosti in pomembnosti z njegovo „Sociologijo“, toda vedno je z bistrim očesom spremljal nadaljni socialni razvoj med Slovenci in mu dajal izraza v številnih člankih v „Času“. Naprošen od Orlovske organizacije je napisal dve knjigi: „Socialno vprašanje“ in „Socialna ekonomija“ (Orlovska knjižnica, Ljubljana 1926) v obliki katekizma v svrhu lažjega umevanja težke snovi. Te knjižice so Orli študirali in premlevali na svojih fantovskih sestankih, s čimer se je močno posplošilo poznanje krščanskih socialnih načel med Slovenci. Za zbirko Naše poti, ki jo je izdala Katoliška akcija, je napisal tri knjige: Uvod v krščansko sociologijo (1929), ki je prvič izšel tik po vojski (1920), a ga je Ušeničnik kasneje v marsičem predelal; potem Obrisi socialnega vprašanja (1938) in okrožnica Pija XI. „Quadragesimo anno“ (1940) z obširnimi komentarjem. Pre-

vedel je tudi Pijevo okrožnico o brezbožnem komunizmu „Divini Redemptoris“ (izšla 1937), ki jo je KA izdala šapirografirano.

Ko bi pa kdo zbral njegove socialne članke v slovenskih katoliških revijah, zlasti v Času, bi tudi iz tega nastala debela knjiga. Potrebno delo, ki ga danes žal ne oni, ki so doma, ne mi v zamejstvu ne moremo opraviti.

TOLMAČ CERKVENEGA SOCIALNEGA NAUKA

5. — Kar zadeva socialni nauk A. Ušeničnika, moramo reči s posebnim poudarkom, da je bil vedno nad vse zvest in vesten tolmač Cerkevne socialne nauka. Nanj se je vedno in v vsakem primeru bilo mogoče popolnoma zanesti, da posreduje socialni nauk, kakor poteka iz naravnega prava in pozitivnih smernic katoliške Cerkve. Njegovo globoko poznanje krščanske filozofije in katoliške teologije, njegovo iskreno čustvovanje z duhom Cerkve, oster čut za pravilno interpretacijo papeških okrožnic, pri tem pa popolna nesebičnost in osebna desinteresiranost, da bi se kot znanstvenik kakor koli prival v ospredje, ko nisi zasledil niti sledu kakega stremljenja, da bi samoljubno s kakšnimi posebnostmi želel blesteti v učenem svetu: vse to je našega Aleša Ušeničnika napravilo za nesporno avtoriteto v katoliškem taboru in za absolutnega usmerjevalca slovenskega katoliškega kulturnega življenja domala skozi polstoletno dobo.

Vse to velja prav posebno tudi za socialno področje, na katerem Alešu Ušeničniku nikdar ni šlo za to, da ustvari kako lastno socialno šolo, marveč le, da vestno in pošteno uči socialni nauk Cerkve. Njegova ponižna udanost Cerkev ga je zanesljivo in varno vodila med levičarskimi in desničarskimi skrajnostmi in ga varovala, da ni zašel v nobeno ločino.

Po Leonovi okrožnici Rerum novarum o delavskem vprašanju in na podlagi ostalih okrožnic istega papeža, ki so začrtale smernice za ureditev razmerja med moderno državo in Cerkvijo ter medsebojne odnose novodobnih držav do ljudstva in obratno —, so katoličani stali pred nalogo, da v smislu papeških direktiv izdelajo konkreten krščansko socialni program. Rešitev se je iskala v različnih smereh. — Katoliški konservativci so se delali, kakor da enciklika o nujni rešitvi delavskega vprašanja sploh ni izšla, ali pa so jo tolmačili v takšnem smislu, da naj ostane, kar se tiče socialnih ustanov, vse pri starem, češ da bo reforma nravi že sama prinesla željeno rešitev socialnega vprašanja. — Drugi so v ostrji Leonovi kritiki rad svobodno gospodarsko tekmo videli željo Cerkve po splošnem podružabljenju gospodarstva. — Tretji so bili naziranj, da hočejo vodilni cerkveni krogi zbrisati tudi videz, da „Cerkev koraka z imovitimi sloji“ in se uradno razglasiti za „Cerkev ubogih in siromakov“. — V Avstriji je Lugmayer s svojim liščkim programom privzel glavne osnove marksističnega nauka in zahteval „krščanski socializem“. — Več simpatij je pri avstrijskih katoličanih uživala Vogelsangova smer, ki bi jo mogli označiti

kot „katoliško novo romantiko“, ki je s speševanjem srednjega stanu upala premagati ali vsaj omiliti razredni boj med kapitalom in delom. — Nikjer pa ni Leonova socialna okrožnica vzbudila toliko živahne pozornosti in pripadnosti kakor v katoliškem Porenju, ki je domovina tudi marksizma, kjer sta si že desetletja stala v ostrem nasprotju kapital in delo. Tu so nemški katoličani na osnovi Leonove okrožnice pod vodstvom H. Pescha sestavili konkreten delovni program, ki so ga imenovali „krščanska demokracija“ ali „demokracija krščanske vzajemnosti“ ali kar na kratko „solidarizem“.

Solidarizem se je hitro razširil na Belgijo, Holandsko in Luksenburško, na jugovzhod pa po vseh katoliških deželah nekdanje dvojne monarhije. Zdelo se je, da je v njem zapopadana najboljša konkretna formulacija papeških socialnih smernic. Navdušila sta se za solidarizem tudi naša vodilna sociologa: Krek in A. Ušeničnik. Ušeničnikovo „Sociologijo“ preveva miselnost „krščanskega solidarizma“.

UŠENIČNIK „SOLIDARIST“

Solidarizem je bolj praksa kakor teorija. Je odločen zagovornik politične in socialno gospodarske demokracije. Odklanja marksizem pa tudi gospodarski liberalizem. Vendar obstoječega kapitalističnega reda direktno ne ruši, pač pa ga izvotli, ker iz njega izbere vse tiste elemente, ki imajo gotovo notranjo povezanost s krščansko etiko, in iz teh osnov postopno gradi novi pravičnejši red, ki pomenja dejansko likvidacijo materialističnega kapitalizma. Tako se zavzema za izboljšanje delovnih in življenjskih razmer meznega delavstva in nastavlencev in sicer potom strokovnih organizacij, za zakonito zaščito in socialno zavarovanje, za zdravo stanovanjsko politiko, za posredovalnice dela; za socialno obdavčenje kapitala, ki naj dovede do večje izravnave premoženjskega stanja; za odpravo proletarstva v dosego stalnosti za delovno razmerje; nadmoč kapitala nad delom naj se omili z obratnimi sveti v podjetjih; kjer zahteva obča blaginja, naj se velika industrija podržavi. Tudi na določanje cen in v trgovini morajo imeti delavci odločilno besedo, itd.

To je isti socialni program, ki nam odseva iz vseh Ušeničnikovih socialnih spisov. Ni revolucionaren v marksističnem smislu, vendar pa radikalen v svojem končnem stremljenju, ker cilj njegov je premaganje kapitalizma.

Nekaj časa je Ušeničnika vabila Marksova teorija o delu, to se pravi njegov nauk, da ves dohodek proizvodnje stvarno pripada delu. Več let se je Ušeničnik ukvarjal s to mislijo in nakazal možnost njene resničnosti tudi v svojem Uvodu v krščansko sociologijo. Toda kasneje je to teorijo zavrgel in sicer na podlagi lastnih razmišljanj, dosti preje, predno je bila jasno odklonjena v okrožnici Quadragesimo anno (1931).

Ušeničnik je vse življenje ostal zvest solidarizmu. Pij XI. je v Quadragesimo anno nakazal možnost korporativne družabne ureditve, kar so mnogi sociologi sprejeli kot temelj za zgradnjo katoliškega socialnega pro-

grama. Ušeničnik je korporativno misel spoštljivo komentiral takoj, ko je za Leonovo družbo razvedel okrožnico na slovenski jezik (191), — in še izčrpnjeje, ko je objavil posebno knjigo o encikliki z obširnimi komentarjem (1940). Toda ko pa je bil naprošen, da naj napiše razpravo o korporativizmu, je to odklonil z motivacijo, da je on pač vedno zagovarjal solidarizem in da se v „korporativno misel še ni življal“. — Torej nekaj podobnega, kar opazujemo pri velikem nemškem sociologu Nell-Breuningu S.J., ki je napisal najboljše komentarje h Quadragesimo anno in temeljito razčlenil nauk o stanovski družabni ureditvi, — pri tem pa slej ko prej ostaja pristaš solidarizma.

Sicer pa vidimo, da čas obe smeri bolj in bolj zbližuje in združuje, kakor je jasno mogoče opazovati na konkretnih programih „krščanske demokracije“ v Nemčiji, Belgiji, Italiji, Svici, Franciji in drugod.

NADČASOVNA VREDNOST UŠENIČ- NIKOVEGA SOCIALNEGA DELA

Socialni sistemi so nekaj relativnega. Tudi dobri in najboljši se obrabijo kakor stari stroji. Tako nas uči zgodovina. Aleš Ušenič-

nik se je pojavil v času, ko je v gospodarstvu slonelo težišče socialnega vprašanja. Vedel pa je, da se bo tudi to spremenilo in bodo ljudje sčasoma iskali oblik in nove družabne formulacije. Toda hotel je izpolniti nalogo, ki jo je njegova doba od njega zahtevala. Zato on, ki je bil ves tako nadnaravno usmerjen, ni odklanjal napornega dela, kako bi s svojim širokim znanjem in bistrim duhom omilil rojakom tegobe tostranskega življenja, zmanjšal krivice, zavist in mržnjo med ljudmi. A ker se je zavedal, da je tostransko življenje za kristjana je prehodno dejanje, zato ni nikdar nehal biti tudi svečenik v sociologiji. Socialna in gospodarska dogajanja so bila zanj le predpogoj za dosego višjih vrednot, pogoj za uspešno pot k večni Resnici. Ako manjkajo gospodarski pogoji, je sicer treba računati z opešanjem pravi; toda sama blaginja ljudi še ne napravi dobre. Z blaginjo šele prične moralna odgovornost in naloga.

Ušeničnikovo socialno delo je zato nadčasovne vrednosti. On sam nam je telesno ugasnil, toda duh, ki odseva iz njegovih spisov, bo še dolgo slovenskemu rodu kažipot v zmedu družabnih dogajanj in vodnik pri iskanju resnice.

DR. IVAN AHČIN

DESETA OBLETNICA SMRTI DVEH VELIKIH SLOVENCEV, EHRLICA IN TOMCA

Še nam je v spominu tragična smrt univerzitetnega profesorja dr. Lamberta Ehrlicha. V torek po binškoj nedelji 1942 zjutraj, ko se je vračal od maše iz Cirilovega doma za akademike, je padel na ljubljanski ulici zadet od komunistične krogle. Komunisti z ljubljanske univerze so ga bili obsodili na smrt zaradi „izdajstva“ in „sodelovanja z okupatorjem“ kot toliko drugih poštenih Slovencev v tistih letih.

Ehrlich je bil Korošec, doma iz Žabnic pod Sv. Višarji, kjer se stikajo narodnostne meje treh narodov, Slovencev, Italijanov in Nemcev. Pred prvo svetovno vojno je bil profesor bogoslovja v Celovcu. Na mirovni konferenci v Parizu po tej vojni je bil izvedenec za Koroško. Nato je prišel na teološko fakulteto nove ljubljanske univerze za profesorja apologetike in veroslovja, kar je ostal do smrti. Umril je star dvainšestdeset let.

Ehrlich je bil svet duhovnik, dober profesor in živahen teološki pisatelj. Iskreno je ljubil Slovence, zlasti Korošce, a pri tem nikoli ni pozabil na katoliško vesoljnost. Prav iz nje izhajajoč je terjal pravico za Slovence, ki so jih teptali na Koroškem Nemci, v Primorju pa Italijani. Vso svojo ljubezen do mučenih bratov je pokazal v sijajnem govoru na petem katoliškem shodu v Ljubljani leta 1923.

Strokovni študij in vesoljna katoliška ljubezen sta napotila Ehrlicha k organiziranju slovenskega misijonstva. Z vsem ognjem se je lotil tega dela. Predaval je dolge semestre o misijonstvu, zbiral misijonske delavce, budil zanimanje za misijonsko delo in opravljal še sto drugih opravil, ki so združena z organiziranjem misijonskih nalog. Bil je skratka pio-

nir sistematičnega misijonstva in je dosegel pri tem velike uspehe.

Usmiljeno Ehrlichovo srce ni moglo pustiti vnevar revnih in trpečih. Čeprav sam ni opravljal v Ljubljani dušno pastirske službe, se je vendar mogočno zavzemal za služkinje, zlasti pa za zapuščene prebivalce ljubljanskega gradu. Duhovno jih je oskrboval in jim tudi gmotno pomagal.

Prav ta ljubezen, ki hoče trpečemu kristjanu pomagati duhovno in gmotno, je spravila profesorja Ehrlicha v zvezo z akademskim dijaštvom v Ljubljani. Hotel je dijakom duhovno pomagati, revnim pa tudi gmotno. Vezi med njim in delom slovenskega katoliškega akademskega dijaštva so se vedno bolj krepile. Ehrlich je postal duhovni voditelj teh dijakov. Tista leta je vdiral na ljubljansko univerzo komunizem, čeprav v prikritih oblikah. Ehrlich ga je kmalu spoznal. Pod njegovim duhovnim vodstvom so njegovi akademiki bili junaški boj s komunisti. Začela se je ločitev duhov. Prišla je nesrečna okupacija, ki je povzročila toliko zmed med Slovenci. Te zmede so komunisti izrabili. S svojimi idejnimi nasprotniki so začeli obračunavati z orožjem. Tako so umorili tudi dr. Ehrlicha. Bil jim je prenevaren. Z njim smo Slovenci izgubili velikega nesebičnega moža, ki bi ga bili krvavo potrebovali v najtežjih urah svoje zgodovine.

ERNEST TOMEČ

Mesec dni pred Ehrlichom je umrl, 26. aprila 1942 za težko operacijo na želodcu. Tomeč je bil po svojem poklicu gimnazijski profesor za klasične jezike. Rodil se je sicer na No-

tranjskem, na Blokah, a je vso svojo mladost preživel v Ljubljani. Zunanja življenjska pot profesorja Tomca je bila kaj preprosta. Če izvzamemo njegova študijska leta na Dunaju in prvo svetovno vojno, ki se je udeležil in bil ob koncu vjet na italijanski fronti, je stalno živel v Ljubljani. Od vrnitve, iz ujetništva do svoje smrti je bil gimnazijski profesor in pedagog, a samo zaradi tega se ga ne bi posebej spominjali deset let po njegovi smrti. Tomec je bil za slovenske katoličane veliko več.

Prehobil je čudovito pot v svojem notranjem razvoju. Iz liberalnega gimnazijca je postal katoliški dijak, a ne samo eden izmed povprečnih. Svoje katoliško prepričanje je v sebi stalno poglobljal ob študiju del sv. Tomaža Akvinskega in s praktičnim katoliškim življenjem. Postal je silno odločen katoličan. Močno je okrepil svojo voljo. Kdor ga je poznal v zrelih letih, si ni mogel predstavljati, da je bil ta izredno odločni in pogumni mož v svojih dijaških in prvih akademskih letih ves plah in boječ. Bal se je ljudi, v javnosti se ni upal nastopati. Z odločno voljo pa je premagal ta strah. Postal je neustrašen borec za Kristusovo kraljestvo.

Tomca sta odlikovala katoliški čut in smisel za organizacijo. Zaradi katoliškega čuta, ki je velika božja milost, je ohranil pravo pot v idejnih zmedah, v katerih so zašli tudi nekateri bogoslovno zelo izobraženi ljudje. Zvesto se je držal Petrove skale. Vsaka papeževa beseda mu je postala sveta. Bila mu je povelje vrhovnega poveljnika. Sprejel jo je brez pridržka in jo skušal spoštovati v življenju po črki. Zaradi prirojenega smisla za organizacijo je opazil šušmarjenje, ki se tolikokrat vkrade v organizacije. Zasovražil ga je in mu

napovedal neizprosno boj. Bil je eden redkih med Slovenci, ki se je resno pečal s študijem organizatorne vede. Teoretične izsledke je preizkušal v praktičnem življenju. Bil je izrazit znanstveni tip človeka, čeprav mu ni bilo dano, da bi se mogel posvetiti izključno znanstvenemu življenju. Bil je velik sistematik in logik, obdarovan s čudovito vztrajnostjo in doslednostjo. Bil je mož volje. Vrh tega je bil do skrajnosti nesebičen in ves katoliški optimist. Živel je iz vere.

Profesor Tomec je vse te svoje lepe lastnosti in vso silno energijo, ki jo je imel, posvetil organizaciji slovenskih katoličanov, zlasti še dijakov. Ob tem delu je tudi sam duhovno rasel do izredne mere. To je njegova veličina, ki je postala v velik blagoslov slovenskim katoličanom. Od nje še danes živimo. V zgodovini slovenskega katolicizma si bo ohranil trajen spomin.

Najprej je deloval v vodstvu orlovske organizacije. Pridobil si je velikokušenj. Ko pa je bila v Živkovičevi diktaturi orlovska organizacija razpuščena in vse slovensko katoliško javno delovanje ustavljeno, se je lotil profesor Tomec svojega največjega dela. Hotel je vzgojiti novega slovenskega katoliškega dijaka, ki bo živel iz vere, bo svoj dijaški poklic umeval katoliško, ki bo apostolski in borben. Začel je kot umen vrtnar, ki na poedinih sadikah zboljšuje zvrst. Iz te zamisli je zrastle mladčevska organizacija. Ta organizacija je obetala izredno lepe uspehe. Naznanjala se je že nova pomlad katoliške reforme pri Slovincih. Komunistična revolucija je tudi to napredovanje ustavila. Od leta 1936 do svoje smrti je bil Tomec tudi duša Slovenske Katoliške akcije. Njegova prezgodnja smrt je pomenila izredno težko izgubo za slovenske katoličane.

DR. A. ODAR

ČISTOST V SAMSKEM ŽIVLJENJU

Iz osnovne zahteve čistosti, ki smo o njej razpravljali v prejšnjem poglavju, nujno sledi naslednje temeljno načelo: V SAMSKEM ŽIVLJENJU POMENI ČISTOST POPOLNO ZAVESTNO OBVLADOVANJE SPOLNEGA POZELJENJA, ODPOVED VSAKEMU RADOVOLJNEMU SPOLNEMU UŽIVANJU.

To velja enako za fanta in dekle, za vdovo in vdovca.

Sedaj je treba pokazati DVOJE: najprej, KAJ VSE OBSEGA TO TEMELJNO NAČELO in nato kakšna so SREDSTVA, ki jih je treba uporabljati, da človek dejansko tako živi, kakor čistost od njega zahteva. Na prvo vprašanje skušajmo odgovoriti v dveh naslednjih poglavjih, nato pa na drugo.

Kaj torej nalaga čistost tistim, ki niso poročeni? Rekli smo: popolno odpoved vsakemu spolnemu uživanju.

Iz tega pa sledi DVOJE: samskemu človeku ni dovoljeno v nobenem primeru namerno ISKATI SPOLNEGA UŽIVANJA, niti prousto veljno se mu VDAJATI ali vanj vede in HOTE PRISTAJATI. Vsako tako ravnanje je vedno

smrtni greh zoper čistost, je greh nečistosti. Že smo videli, zakaj. To je prvo.

Drugo pa je: NE SME SE PODAJATI V NEVARNOST, da bi kaj takega storil. Iskati brez potrebe nevarnosti za čistost je skoro isto, kot iskati greh.

Razmislimo na kratko obe moralni resnici in zahtevi.

I.

Različni so NAČINI, kako kdo išče spolno uživanje, zato so RAZLIČNI TUDI GREHI NEČISTOSTI.

Oglejmo si nekatere teh grehov. Kratko, a vendar jasno, obenem pa kar moč obzirno v tej tako občutljivi in kočljivi tvarini. Kdor bo bral te vrstice, naj jih bere le iz pravega namena, iz katerega so tudi pisane, namreč: podati jasnosti, smernic in nagibov za to tako važno polje človeškega življenja: za čistost poedinca in za čistost našega rodu.

1. Pogost, mnogo bolj kot splošno mslimo, posebno pri mladih ljudeh, je greh SAMOSKRUMBE: iščejo spolnega uživanja tako, da si ga namerno vzbujajo sami pri sebi do po-

polne zadostitve. Načini, kako se ta greh stori, so različni: z živahnimi nečistimi predstavi, s strastnimi pogledi in pogovori, z dotikanjem na sebi in na drugih in še drugače. Čim bolj je ta greh že prišel v navado, tem večjih dražljajev je treba za doseg tega grešnega uživanja.

a) GREŠNOST takega početja je iz že povedanega na dlani. Človek, ne samo išče spolnega uživanja izven zakona, marveč tudi protinaravno, t. j. na način, ki po svoji naravi ne more doseči smisla, ki ga ima spolno življenje po božji zamisli in volji. Posluhuje se ga izključno v zadostitev svoji uživanjaželjnosti in izključuje povsem božji načrt: to, kar je Bog položil vanj, da bi služilo v ohranitev človeškega rodu, zlorablja proti temu namenu. Tako preobrne božji načrt in ga preprečuje: Čemu jemati nase žrtve zakonskega in družinskega življenja, če pa more uživati enako brez njih. Umljivo je zato, da Bog tako ravnanje obsoja in kaznuje kot smrtni greh. „Ne veste, da ste tempelj božji in da Duh božji v vas prebiva. Če kdo tempelj božji skruni, njega bo Bog končal. Zakaj tempelj božji je svet in taki ste vi.“ (1 Kor 3, 16).

b) Zelo različna so tudi POTA, po katerih mlad človek, včasih tudi že otrok, zaide v ta greh.

Včasih je že prva prebujajoča se SILA SPOLNEGA NAGONA, ki s svojim skrivnostnim delovanjem in vrenjem privede do prvega padca. Morda niti ne ve, za kaj gre. Nihče ga ni opozoril na to. Še lažje se to zgodi, če je v mladem človeku podedovano nagnjenje do spolne razbrzdanosti. Premalo se ljudje zavedajo, da s svojo protinaravno grešno navado pogosto pripravljajo svojim bodočim otrokom kaj slabo dediščino: mesto moralnega in telesnega zdravja in moči, prokletstvo nemoralnih nagnenj in slabosti. Slabo vpliva tudi brezdelje in bremehkužna in serkljana vzgoja.

Še pogosteje zapelje v greh SLABA TOVARIŠIJA, prijien prijatelj. Pokvarjeni tovariši mu govore o svojih skušnjah, o svoji grešni navadi, ga v njej poučujejo in vanjo navajajo. V tem je morda največje zlo slabe tovarišije, posebno v rnavno pokvarjenem okolju, v kakršnem živimo. Starši imajo važno nalogo budno paziti, s kom se otrok družii. Nikoli ni prezgodaj, ker skušnja kaže, da niso redki primeri, ko se taka pokvarjenost javlja že v prvi šolski dobi (in še prej!). Napačno bi bilo tudi misliti, da obstoji nevarnost le za fante; saj greh samoskrumbe ni redek tudi pri dekletih, čeprav manj pogost in navadno kasnejši kot pri fantih.

Končno je treba reči, da samskega človeka zapeljuje v ta greh VSE, KAR MU MOČNO VZBUJA SPOLNO POŽELJENJE in nečiste skušnjave. In tega je danes povsod preveč; vse ozračje je s spolnostjo nasičeno: kino, revije, podobe v njih in na propagandnih lepkih, pogovori pri delu in v šolah, ženske obleke, obnašanje v vlakih in drugod, plesi in druge zabave etc. Vtisi, ki jih ob vsem tem dobi, ga čez dan morda ne nadlegujejo toliko. Zaposlenost jih prežene, zvečer pa, pred spanjem, se znova pojavijo ali pa jih sam priklíče na-

zaj. Te mu vzbujajo tisto začetno ugodje, ki ga nagiba, da si radovoljno poišče na ta način popolne spolne zadostitve.

Posebej bi opozoril še na DVA VZROKA, ki jih ne smemo prezreti, ker se mi zdita aktualna.

Prvi je PREDOMAČE OBČEVANJE Z OSEBAMI DRUGEGA SPOLA, posebno med fantom in njegovim dekletom. Iz kateregakoli nagiba nočeta storiti nečisto dejanje; morda hočeta ostati „dobra in poštena“. A dovoljujeta si razne intimnosti, ki imajo za skoro nujno posledico greh, o katerem govorimo. Kakor da to ne bi bilo grešno, nepošteno in slabo! Preveč intimni pogovori, strastni objemi in poljubi, morda celo nedostojna dotikanja budijo v obeh, posebno v fantu, spolno poželenje in uživanje, ki se razvije do samoskrumbe ali pa pozneje vodi vanjo. Saj vse našteto ni končno nič drugega, kot vsaj podzavestno iskanje tega uživanja. Kdor hoče ostati čist, bo vedel, kako daleč sme v takih rečeh.

Drug faktor pa je ALKOHOL. Ne mislim le na pravo pijanost, marveč tudi na tisto stanje, ko pod vplivom alkohola človek zgubi svojo trezno razsodnost, ki ga sicer vodi; ko zaide v neko čudno razpoloženje, ki podre uravne ovire in nagibe in se prepusti več ali manj telesnim nagnjenjem. Ko se zamegli um, se prebudi živalsko v človeku in hoče voditi. Tedaj človek napol pozabi svoje sklepe, ki tudi zgubé na moči, in zaide tja, kamor bi povsem trezen ne zašel. Zato je čist človek tudi trezen! Posebno zvečer pazi, da ne bo užil več alkohola, kot pa ga brez take škode prenese.

c) ZLE POSLEDICE IN ŠKODA, ki jo ta greh povzroči v mladih ljudeh, so izredno velike. Ko bi se je resnično zavedali, bi svojo borbo in svoje dobre sklepe vzeli mnogo bolj resno.

Poleg že v prejšnjih poglavjih omenjene DUHOVNE ŠKODE, ki jo vsak greh nečistosti vodi s seboj, naj navedem nekaj tej vrsti nečistosti bolj svojiskih posledic. Te posledice so tembolj usodne za tistega, ki se proti grehu ne bori, marveč se mu slepo prepusti.

Vzrok te posebne škode so nekatere LASTNOSTI TEGA GREHA. Prva je, da je SKRIT greh. Storiti se more na skrivaj, tako da nihče drug ne ve zanj, razen on sam in — Bog! Vsi človeški oziri odpadejo. Posledica tega je, da se mnogo lažje stori, kot druga nečista dejanja. Če pa lažje, je nevarnost, da tudi pogosteje.

To pa tembolj, ker ta greh ne potrebuje NOBENEGA SODELOVANJA druge osebe. Zato ni navezan le na prilike, ko more biti sam skupaj z osebo, ki je pripravljena z njim grešiti.

Iz obojega sledi, da greh samoskrumbe navadno PREIDE V GREŠNO NAVADO. Po prvem padcu, ki podre skrivnostna vrata v svet spolnega uživanja in da okusiti naslado, kmalu sledi drugi in tretji. Iz ponavljanih dejanj se rodi navada, spočetka bolj redka in ne tako močna, nato pa greši pogosteje in pogosteje, tudi vsak dan in večkrat na dan! Zakon težnosti velja tudi v tem. Zdaj ga vodi v

greh ne le strast, marveč tudi navada, ki more postati res „železna srajca“.

Ta navada ima usodne in dalekosežne posledice.

O posledicah za TELESNO ZDRAVJE govorijo zdravniki. Niso vsi enega mnenja; eni menijo, da drugi pretiravajo. A v tem so si vsi edini, tudi zdravniki brez vere, da **POGOSTNA GREŠNA NAVADA** hudo spodkopuje zdravje. Čezmerno črpa in porablja telesne sile, slabi živčni sistem in vsega človeka, ugonablja spolno delovanje v telesu, včasih do spolne nesposobnosti. **KAKOR VSE PROTINARAVNO IN NENORMALNO, TUDI TA NAVADA NE MORE OSTATI BREZ POSLEDIC.** Močnejša narava se jim more dalje upirati, ali pa jih vsaj prikriti, v slabotnih pa rodi še druge telesne okvare. Pogubne naravnost pa so posledice pri **NEDOZORELIH**, ko je telo tudi v tem pogledu v razvoju, pripravi, rasti in zorenju. Grešna navada preprečuje razvoj, nasilno trga, krade in porablja elemente, potrebne za zorenje, v greh. Vzgleđi, ki jih navajajo zdravniki, so presenetljivo žalostni, strašni. Dr. Nardelli, ki jih opisuje, pravi: „Vse, kar navajam, je resnično. Vem, da je slika žalostna, črna. A ni moja krivda. Dejanja kriče in kriče, da bi preprečevala!“ (Los entretelones del placar, Buenos Aires 1949).

Še bolj tragične so, posebno pri mladem človeku, ki se kar vdaja grešni navadi, posledice **NA ZNAČAJU**. Postaja raztresen, zaprt sam vase, nekako potuhnjen in len; zgubi voljo do napredka in uspehov v šoli in službi. Vedno manj ima smisla za plemenitost, krepost, ideale: ginevajo, se zgublajo. Ljubi le še sam sebe. Zapoved: „Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe“ je zamenjal z drugo: „Ljubi svoje telo kot sam sebe.“ Za druge se ne meni, le v sebi išče zadoščenja in sreče. A zaman: vedno mora dirjati za novimi ugodji, nenasitno in nenasiťljivo. Čim močnejša je navada, slabša je volja. Včasih zahrepeni, da bi se dvignil. A zdi se mu, da ne more. Obupa nad seboj ali na zaide še globlje. Zares žalostno stanje: **GREH MU JE ŽIVLJENJSKA POTREBA!** Duša, vera, molitev, Bog — vse to se umika in beži iz močvirja. Povsod uničenje vsega lepega, vzvišenega, plemenitega. Razvaline. Podoba božja!

Povrh tega ni redko, da išče za svoj greh vedno bolj rafiniranih in nenaravnih načinov, kar pogosto vodi do **SPOLNIH PERVERZNOSTI**, predvsem do homoseksualnosti, ali pa pozneje v zakonu, po nekaj letih, do najostudnejših protinaravnih nedostojnosti.

Če **PRIMERJAMO** vse to s srečo in zdravjem čistega človeka, ki si je s plemenito borbo podvrgel neukročene gone in se visoko dvignil, se nam še bolj jasno odkrije vsa revščina padlega človeka. **KAKO BLODNO JE DRVETI VANJO!**

A vsak se more dvigniti. ČIM PREJ, TEM BOLJE.

d) Videli smo, da je samoskrumba smrtni greh, kadar se izvrši vede in hote, **RADOVOLJNO**. To tudi v primeru, ko hoče greh

storiti in si prizadeva, pa ne doseže, kar namerava. Greh je že v volji storjen.

NI PA NIKAK GREH, kar se zgodi naravno, brez človekovega sodelovanja, v spanju ali pol spanju, le da prebujen ne privoli zavestno v spolno ugodje. Nobeno razburjenje in noben strah tu nista na mestu.

Včasih si kdo, ki si je sam povzročil greh, dopoveduje, da ga je izvršil v polsnu, **BREZ POLNE ZAVESTI**. To more biti res. V tem primeru greh ni smrten. More pa biti tudi le prepričevanje samega sebe. V **RESNEM DVO-MU** si tak, ki sicer buđen greha ne stori, marveč se mu upira, more reči, da ga tudi tedaj **NI STORIL** s polno zavestjo. Na isti način naj si odgovori, kdor je v resničnem dvomu (ne le v umišljenem!), ali je v greh privolil ali ne.

V borbi z močno grešno navado ali skušnjavo se tudi zgodi, da kdo vkljub trdnemu sklepu in resni dobri volji pade in ima vtis, da ni mogel drugače, da torej **NI SVOBODNO STORIL GREHA**. Skrivnostna sila ga je dovedla, brez njegove volje in proti njej, kamor resnično ni hotel. Upiral se je, a zaman. Počleđel je: storil je greh, a sam ne ve, kako.

Najprej naj nič ne obupuje, naj ne postane malodušen. Premisli naj, če ni bil morda sam kriv, da se je spolna strast zbudila s tolikšno silo, in če je porabljal sredstva, kakor je bil sklenil. Obnovi naj dobro voljo in vestno rabi naravna in nadnaravna sredstva za pridobitev močne čistosti. Gleda naj bolj naprej kot nazaj. Navada se hitreje pridobi kot prežene. V opisanem primeru, ko je storil greh nekam **MEHANIČNO**, avtomatično, bržda ni grešil smrtno, morda celo nič. V poedinem primeru je težko reči. **GOTOVO PA IMA KRIVDO, ČE NIČ NE STORI**, da bi moč svoje grešne navade zmanjševal. V **TRENUTKU NAPADA JE PREPOZNO ZBIRATI SILE ZA OBRAMBO**. Poraz je zadolžen zaradi nemarnosti v rabi sredstev za krepitev volje in slabitev poželjenja.

Podrobneje smo se pomudili pri tem grehu, a ne brez vzroka.

2. a) Nečisto spolno dejanje med samskima osebama različnega spola imenujemo **NEČISTOVANJE**, včasih tudi kar nečisti greh. Radovoljno storjen je velik greh, ker je popolna raba rodne zmožnosti izven zakonite zveze in zato proti božji volji in naravnemu redu. Temu grehu se vedno pridruži tudi greh **PROTI LJUBEZNI**, bodisi da eden drugega zavede v greh, ki ga sicer ni hotel storiti, ali pa vsaj, da drug drugemu greh omogočita (eden sam ga ne bi mogel storiti) in pri njem sodelujeta. Človek je dolžan, če more, greh bližnjega preprečiti, tu pa celó navaja vanj, ga omogoči, pomaga. Samo po sebi je greh večji, če se stori **PROTINARAVNO**, tako da se preprečijo nevséčne posledice.

POTA, ki vodi v to grešnost, so več ali manj ista, kot smo jih zgoraj navedli.

Velika nevarnost je v **LJUBEZENSKEM RAZMERJU**. Čutna ljubezen te vrste je že tako po naravi naravnana na spolno dejanje,

tako da z naravno silo nagiba nanj. Če se pa ta sila še pospešuje z nepreviđnimi intimnimi izrazi ljubezni, more prav lahko podreti ovire in zapore greha. O takih nevarnostih bomo še govorili.

Še večja pa je nevarnost v krivi in **POKVARJENI MISELNOSTI**, ko nista le slabost in nepreviđnost tisti, ki zavajati v greh, marveč kar neka načela, ki se širijo tudi med verno mladino in jo pogubljujejo. Povsod, kjer jih opazimo, moramo odločno nastopiti proti njim. So vdor poganske, materialistične miselnosti v naše vrste, ki nam utegne pokvariti нравno zdravje in zavest v tem pogledu. Če pravi sv. Pavel: „Nečistost pa se naj med vami niti ne imenuje!“, potem še manj taka skvarjena načela nečistosti.

Za zgled navedimo nekatera.

Ni zelo redko, da se dekleta vdajajo fantu s hladnim premislekom: če je med fantom in dekletom resnična ljubezen, JE **NARAVNO**, da pride tudi do takega intimnega razmerja. Saj mu ni mogoče odreči, če ga ljubiš! Povrh tega ga s tem **PRIKLENEŠ** k sebi, da ne hodi drugam, kar bi bilo še slabše. Tako vsaj vem, da ima opravek samo z menoj. Končno pa bi ga, če odrekam, izgubila in kako naj najdem drugega ženina!

Mar je treba tako mišljenje in „modrovanje“ med nami še zavračati? Žalostne zmote in prevare! Kako nekrščansko pojmovanje obojega: greha in ljubezni. Pojmi iz kina. Ali tako dekleta res nima ničesar drugega na sebi, s čemer bi fanta privezalo nase?! Ali je tak fant sploh vreden resnične ljubezni? Če je njen strah, da bi jo sicer pustil in „šel drugam“, utemeljen, potem je sploh ne ljubi. Ima jo zgolj za orodje svojih strasti in nič ni za dekleta bolj poniževalno kot to. Tisto o „priklentivi nase“ je pa itak zelo dvomno. Raje se bo zgodilo nasprotno: ko bo dosegel, kar hoče, se je bo kmalu naveličal in res „šel drugam“. In če ne, na kakšen temelj se zida v takem primeru zakon? Na greh, na poltenost. Kakšno garancijo za zakonsko življenje in zvestobo daje človek, ki mu je greh nepomembna stvar? Konec vsega je pogosto — bridko in tragično razočaranje. Najbolj tragično pa je pri tem, da se igra z grehom, s svojo dušo in božjim usmiljenjem.

Podobno je drugo „načelo“: zaročencema, ki se pripravljata na bližnji zakon, je že vse dovoljeno. Nekaj dni preje, to res ni važno. Spet zmota: edino sklenjeni zakon daje zakonske pravice, pred tem nimata prav nobenih. Niti en dan prej ne. Imata prav iste dolžnosti čistosti, kakor vsak drug fant in dekleta. Odveč je omenjati, da tudi civilni „zakon“, sklenjen pred poroko, na tem prav nič ne spremeni.

Naravnost nizkotno miselnost v teh rečeh kažejo neredka **BAHANJA IN PONAŠANJA** med fanti z zadevnimi uspehi pri dekletih. Imajo jih za neka junaštva, na katera je treba biti ponosen. Govore o tem, s koliko dekletih so imeli opravka, kolikim so vzeli nedolžnost, kot lovci o svojih trofejah in Indijanci o

skalpih. In drugi jih občudujejo, zavidajo — in skušajo doseči, posnemati. Saj ne velja za nečastno! Nasprotno: nekaka sramota je, če kdo živi čisto. Zasmehujejo ga, da je „zanič“, da ne zna „dobiči“ dekleta, da ni noben fant! Gorje takemu v takšni družbi! Še najmanj, s čemer si pomaga revež, je, da se še sam začne ponašati s tem, česar nikoli ni storil. . .

Takšno podlo govorjenje ni izmišljena pravljica, tudi med slovenskimi fanti ne! Je dejstvo, resnično, ne tako redko, a silno žalostno. Obenem pa hočejo veljati za verne katoličane, saj hodijo v cerkev! Videz in hinvščina!

ODVEČ JE O TEM VSAKA BESEDA. Greh je že sam neizmerno zlo, a še večje, ponašati se z grehom! To je tipično satansko! Je ena zadnjih in najglobljih pokvarjenosti. Čut za нравnost in vsako dostojnost je ubit. Ali mremo še govoriti o resnični notranji veri? Poleg tega je tako medsebojno vzpodbujanje in zapeljivanje naravnost podlo in zločinsko. „Bolje bi bilo, da bi se jim obesil mlinski kamen na vrat. . .!“

b) Zaradi okolja v katerem živimo in čigar zglede vidimo in ozračje vdihavamo, je omeniti še dva pojavi, ki spadata v to vrsto nečistosti.

Eden je **PRILEŽNIŠTVO ALI KONKUBINAT**, kadar dva, ki nista drug z drugim poročena, živita kot mož in žena, bodisi da stanujeta skupaj, ali pa vsaj da se redno shajata in grešita. Na zunaj nosi videz zakona. V deželi, v kateri živimo, je takih primerov veliko. Pogosto nista niti civilno poročena. A tudi zgolj civilna poroka, ki ni veljavno sklepanje resničnega zakona med katoličani, ne odvzame takemu življenju moralnega značaja konkubinata, čeprav je „legalen“.

Umevno je, da se v konkubinatu grehi nečistovanja **KOPICILJO**; vključuje tudi namen, v grehu **VZTRAJATI**. Težje je tudi z grehom **PRETRGATI**.

Najboljše **SREDSTVO** je sklenitev pravega zakona. A to pogosto ne gre radi razdiralnih zadržkov, predvsem, ker je eden od obeh — ali tudi oba — ločenc. Tedaj preostane le to sredstvo, da gresta takoj narazen. Le v izredno težkih in izjemnih okoliščinah, ko tega ne moreta brez velike škode, bi se moglo dopustiti, da ostaneta skupaj, toda le, če resno skleneta živeti „kot brat in sestra“, kar seveda ni manj težko, čeprav mogoče.

Vsak začeten korak v konkubinatu je treba torej takoj prekiniti.

Drug pojav je pohajanje **JAVNIH HIŠ**, ki jih sicer oblast po zakonu prepoveduje, a te prepovedi ne izvaja resno.

Ne govorimo o tej ustanovi nečiste obrti kot taki. Zaslužila bi posebno poglavje. Le o njih, ki se je poslužujejo. Ta greh ima še posebno **NIZKOST**, ker ni nobeno čustvo, nobena ljubezen, ki ga vodi vanj, marveč gola strast, zgolj živalsko izživljanje, ki človeka ponižuje do dna. V to se **POSLUŽUJE** ubogih bitij, ko so morda isti dan že služile celi vrsti pokvar-

jencev! Obenem **PODPIRA** nečisto obrt in tako pomaga pogubljati druge.

Ne bom načenjal poglavja o **NALEZLJIVIH SPOLNIH BOLEZNIH**, katerih kотиšče je javna hiša. Po dokazih resnih zdravnikov je praktično blizu 100 % prostitutk okuženih. Noben zdravniški pregled, navadno že tako pcvršen, ne prepreči nevarnosti; saj more biti pet minut za tem okužena! Zato pravi že omenjeni zdravnik: „Edino sredstvo proti spolnim boleznim je čistost.“

Posledice spolnih bolezni za človeka samega, za bodočo ženo in njune otroke so pogubnejše, kot si navadno mislimo.

Na stenah javnih hiš je zapisano kričeče in svarljivo: Mane, tekel, fares! In še več: hiša greha.

Ne stopi nikoli vanjo!

3. Dva greha zoper čistost vodita s seboj še **GREH KRIVICE** in z njim združeno dolžnost popraviti nastalo škodo.

Eden je greh **ZAKONSKÉ NEZVESTOBE**, prešuštvo: poročeni greši z drugo (ali obratno), ki je ali samska ali tudi poročena. Prevaranemu zakonskemu sodrugu se za hrbtom dela težka krivica. Zato je zakonska nezvestoba večji greh kot nečistovanje, še večji, če sta oba poročena, ker delata isto krivico dvema.

V današnji pokvarjeni družbi se je ta greh zelo razpasel. Včasih si zakonca dasta v tem pogledu „proste roke“. Včasih imamo „zakon v troje“, ko ima mož poleg svoje žene in celó z njeno vednostjo še posebno „ljubico“. Vse to so očividna znamenja propadanja.

Navadno pa se to godi skrito. Začne se s koketiranjem, z obiski, s skupnimi izleti in zabavami, ko „hišni prijatelj“ (ali prijateljica) vdere v zakonsko svetišče. Včasih — in pogosto — so služkinje, ki jih hišni gospodar nadleguje. Načinov je mnogo, učinek enak: težki grehi, ki pogosto zanesejo v zakon odtujitev, prepire, ločitev. Trpijo vsi, najbolj otroci. Mnogo poedincev in družin je ta greh pokopal.

Nekateri imajo posebno nagnenje do osvajanja poročenih. Drugi se pogumijo s tem, da ne bo „nobene škode“, nevedoč, da, če škoda nastane (n. pr. iz takega razmerja se rodi otrok), sta grešnika v vesti dolžna, sama vzdrževati otroka, ki živi v družini, in sicer na način, da drugi zakonec ne izve za greh.

Zato se je vsakemu takemu „koketiranju“ že od vsega početka ustavljati.

Druga krivica je **POSILSTVO**. Mnogi mislijo tu le na fizično silo. Mnogo bolj pogosto je posilstvo z moralnim krivičnim pritiskom: z neupravičenimi grožnjami; z zlorabo oblasti, ki jo ima kdo kot predstojnik v službi; z zvijačo, ko n. pr. nevedno dekletke prepriča, da je grešno dejanje dovoljeno; s prevaro, ko n. pr. obljublja zakon in veliko premoženje (brez resne volje) itd. Vse to so krivična sredstva, ki dodajo grehu nečistosti še greh krivice. V civilnih zakonih se prišteva in kaznuje kot posilstvo vsako nečisto dejanje z nedoraslo deklico (n. pr. pod 14 letom).

4. Med vrsto **SPOLNIH PERVERZNOSTI** omenim samo eno: **HOMOSEKSUALNOST**, to je: nečisto početje med osebami istega spola, ki se včasih rodi iz neke „zaljubljenosti“, pogosto iz pokvarjenosti posebno takih, ki čutijo odpor napram drugemu spolu (moški!) ali takih, ki so prisiljeni živeti ločeno od žensk (vojašnice, ječe, ladje, razni zavodi itd.). Je znamenje nenravne abnormalnosti, in kadar se razpase, propadanja družbe. Tedaj se tudi razvije obrt tega greha.

Vsakemu takemu nagnenju (n. pr. partikularno prijateljstvo) je treba takoj v začetku storiti konec, v zavesti, da je nekaj protinavnega, abnormalnega in more voditi do hudih življenjskih pretresov.

Ta nepopolen „katalog nečistih grehov“, kaže, kako daleč more dovesti človeka strast, če se ji ne ustavlja, če ne živi po nauku evangelija, marveč se ji predaja v pogubo svoji duši in svojemu človeškemu dostojanstvu.

II.

Namerno hoteti, iskati, povzročiti si kakršno koli spolno uživanje je torej za samskega človeka smrtno grešno.

S tem so obsojena vsa dejanja, ki jih stori z namero, da bi to ugodil dosegel. Kdor n. pr. bere slabo knjigo, gleda nespodobne filme, si predstavlja nedostojne reči, hodi na ples ali si privoščí razne intimnosti **PRAV S TEM NAMENOM**, že smrtno greši, saj namerno na ta način hoče, išče greh sam.

Ostane pa še važno vprašanje: kaj pa, če takšna in podobna dejanja stori, ne z namenom, da bi s tem vzbujal spolno strast, marveč iz kakega drugega namena (n. pr. iz čutne ljubezni) ali ker mu taka stvar (n. pr. knjiga, film) sama po sebi ugaja.

Skušajmo kratko odgovoriti na to vprašanje in sicer podati splošna načela, ki veljajo za vsa dejanja, ki so takšna, da po svoji naravi vplivajo na spolno poželjenje in ga budijo. Navadno jih imenujemo **NESRAMEŽLJIVA**. O nekaterih poedinih bomo govorili v naslednjem poglavju.

Dejanja, za katera gre (n. pr. branje, predstave, plesi, poljubi itd.) so sama po sebi npravno **INDIFERENTNA**, t. j. ne dobra, ne slaba. Morejo zato biti eno ali drugo. Odvisno je od predmeta (n. pr. kaj berem), od namena in drugih okoliščin.

Ena takih okoliščin je, da gori naštetá in tem podobna dejanja, pogosto vzbujajo spolnost in s tem spravijo človeka v **GREŠNO NEVARNOST**.

Ta nevarnost je **DVOJNA**: najprej ta dejanja zbujaajo **SPOLNE POČUTKE IN SPOLNO UŽIVANJE** (tudi do popolne samozadostitve), ki so samskemu človeku nedovoljeni. Nato pa vplivajo tudi na voljo in jo nagibajo, silijo, da bi se temu uživanju vdal in **VANJ PRIVOLIL**, t. j. kar čuti, odobral, se zavestno tistega veselil, in ne odklanjal v volji uživanja, ki ga takrat telesno naslaja.

SPLOŠNO PA JE NAČELO, da se človek ne sme podajati v grešno nevarnost. Kadar je

nevarnost za smrtni greh BLIŽNJA, t. j. tako velika zanj, da ve (ponajveč iz skušnje, pa tudi iz pouka in opozorila), da se mu bo (n. pr. ob branju take knjige) prebudilo spolno delovanje in uživanje (tudi le začetno), greši smrtno, če vkljub temu dejanje stori (bere tisto knjigo). Sicer pa je greh le mali.

To načelo ima neke OMEJITVE in zahteva pazljive in jasne RAZLAGE. Obrazložimo ga na vzgledu. Izberimo iz gori navedenih dejanj eno: branje nespodobne knjige, in na njem pokažimo, kaj je grešno in kaj ne. To pa potem navedimo na druge podobne primere.

Janez (ali Micka, vseeno) je bral nedostojno pisan roman. Ali je grešil proti čistosti, ali ne?

Najprej je GOTOVO, DA NI GREŠIL, če je z GOTOVOSTJO SODIL, da mu branje ne bo zbudilo nobenih telesnih počutkov in skušnjav in mu jih res ni. Knjiga je slaba, a zanj ne. Poudariti je treba, da v tem pogledu nista dva človeka povsem enaka. Eni so bolj, drugi manj občutljivi. Spolna občutljivost je odvisna od več in raznih činiteljev: od prirojene telesne konstitucije (dednost!), temperameta, klime, starosti, spola (moški bolj kot ženske), bolezni (jetika, histerija), navajenosti (poročeni!), pa tudi od trenutnega razpoloženja itd. Zato je za koga škodljivo, kar za drugega ni. Eden zagori v strasti, ko drugi ne čuti ničesar. So tudi nenormalno neobčutljivi. Tako je navedba enakih načel v enakem primeru drugačna in drugačna. V tem se najboljše pozna vsak sam, le da ga hlepenje po grehu ne slepi in vara. Bolj kot drugod, mora biti v tem pogledu odkrit, trd in strog. Tista obrabljena fraza: „meni ne škoduje; saj nisem več otrok!“ je večkrat le prikrito opravičevanje, varanje sebe ali drugih.

Nadalje že vemo, da je Janez grešil v dveh primerih: če se je nastalemu spolnemu uživanju vdal, PRIVOLIL vanj, ali če je vzel v roke knjigo PRAV Z NAMENOM, da bi ob njej „užival“, pa čeprav to uživanje potem ob branju ni sledilo.

Primer OMEJIMO TAKO NA SLEDEČE: Janezu so se zaradi branja nenamerno ZBUDILI spolni občutki (do zadostitve), a VKLJUB skušnjavam NI PRIVOLIL v spolno uživanje, niti ni BRAL KNJIGE IZ NEČISTEGA NAMENA. Ali je grešil?

Tu je najprej reči, da ni grešil, če teh posledic branja nikakor ni PREDVIDEL, bodisi, da ni mogel vedeti, kakšna je knjiga, ali ni nič pomislil na to, ali pa je sodil, da mu ne bo v škodo. Pojavile so se nehote in tudi nevede. Zato zanje ni odgovoren.

Če pa je te posledice predvidel (ne name-raval!), potem spet ni grešil in se mu nastalo spolno ugodje in skušnjave ne prištejajo v greh, kadar in če je imel za to branje ZADOSTEN RAZLOG. Razlog mora biti tem močnejši, važnejši, čim nevarnejša je v pogledu čistosti knjiga. Zadosten razlog za branje NI že zabava, ne radovednost, ne zanimivost in „modernost“ romana, pač pa potreben študij, stanu primerna izobrazba, ali da napiše

oceno knjige, ali jo, — ker je v to poklican — svetuje ali odsvetuje itd. Torej NEKA POTREBA ALI VSAJ VELIKA KORIST. Če ima zadosten razlog, more mirno in brez strahu brati do konca, pa naj, kaj dogodi v njem kar hoče, le da ne privoli v nastalo uživanje. Zoper skušnjave v takšno privolitev se mora boriti s primernimi sredstvi. — KDAJ JE RAZLOG DOVOLJ TRDEN, je včasih težko reči. Vpraša naj spovednika ali pa svojo vest, če je zadostno in pravilno poučen ter sam do sebe resnično odkrit. Komur je čistost važna in sveta zadeva, bo raje malo strožje presojal kot prenilo. Ne bo gledal le na to, kaj je še greh in kaj ravno ni več greh, marveč bo čeval čistost kot punčico svojega očesa, t. j. storil bo več zanj, kakor pa je pod grehom ukazano.

Pa denimo, da ni imel NOBENEGA PRAVEGA RAZLOGA. Bral je le za zabavo.

TEDAJ JE GREŠIL.

A kako?

SMRtno, če je bila knjiga sama zelo poltvena in nedostojna ali zelo rafinirano opolzko pisana, tako da na splošno zbuja pri bralcih spolno strast in naslado. S knjigo je vedé in brez potrebe privabil spolno ugodje, t. j. podal se je v bližnjo nevarnost za svojo dušo. To znači, da mu je več zabava, radovednost, kot zdravje duše in volja božja. Kdor brez razloga tako ravna, se upravičeno domneva, da išče greh sam in njegovo ugodje, saj nima za branje drugega, poštenega razloga.

MALI GREH JE STORIL, če knjiga ni bila tako slaba, da bi po svoji vsebini-na splošno, t. j. navadno pri povprečnem normalnem človeku, močno vplivala na spolnost, PA ČE PRAV JE V JANEZU ZBUDILA MOČNE SKUŠNJAVE IN MOČNO SPOLNO UGODJE, le, kot smo rekli, da ni vanj pristal. — To pa zato, ker se greh ne meri po tem, kako močne so skušnjave in kako daleč je DEJANSKO prišla spolna vznemirjenost, marveč PO VPLIVU, ki ga ima storjeno ali nameravano dejanje po svoji naravi in vsebini (v našem primeru branje TAKŠNE knjige) na spolno življenje. Le zaradi tega vpliva je branje grešno. KJER JE VPLIV LE MAJHEN, JE TUDI GREH LE MALI. Gre le za to, kako slaba je v tem pogledu knjiga. To namreč, da se je v Janezu ob branju zbudila močnejša strast, potakem ni iz vpliva knjige, marveč iz njegovega osebnega razpoloženja, ker je n. pr. na splošnem preveč občutljiv ali trenutno iz drugega vzroka nagnjen, dovteten za vsak, tudi majhen, dražljaj. Ta večja občutljivost ni iz branja, zato branje ni bolj grešno.

Iz istega razloga SPLOH NE BI BIL GREŠIL, če bi se mu isto pripetilo ob povsem dostojni knjigi, ki jo drugi berejo brez vsake zadevne škode. Komur takšno branje budi strasti in skušnjave, ima nenormalno razvito nagnenje; tedaj ne govorimo več o grehu, marveč o bolezenskem pojavu, bodisi da si ga je nakopal po svoji krivdi bodisi brez nje.

Tako so ob vzgledu branja kratko pokazana VSA PODROBNA NAČELA, ki jih moramo dobro poznati in se po njih ravnati. Pogosto

Doma TUJEM DINNA

IZ DIASPORE V SRBIJI

Veliko noč po novih začasnih dovolilih Svete stolice so praznovali med drugim v Beogradu na Čukarici in v Kragujevcu, kjer so slovenski dušni pastirji.

V Kragujevcu so začeli točno ob 11 ponoči in končali slovesnosti ob 1 po polnoči. „Obrede smo doživljali kakor nekoč v katakombah, pri lučkah, svečkah, ki jih je bilo do 100, kolikor ljudi. Ljudje veseli, srečni, čeprav niso vsega razumeli, A srce je razumelo!“

V Beogradu na Čukarici pa je bilo takole: Najprej so vse besedilo preurejenih obredov Velike Sobotne prestavili in razmnožili v srbskem jeziku. Že nedelje preje so vernike o obredih poučevali in z njimi v cerkvi vadili razne odpeve, da bi vsa cerkev s petjem sodelovala. Vadili so v tem zlasti otroke pod vodstvom častitih sester. — Začeli so s svetimi obredi tam že ob 8 zvečer. Vernikov se je zbralo več kot ob najslavesnejših prilikah. Obredi so jim zelo ugajali. Vsi, celo stari in otroci, so vztrajali dve uri in pol v cerkvi, dasi so morali mnogi stati, ker ni bilo prostora v klopih. Krtno obljubo so ponovili z gorečimi svečami v rokah. — Dočim je bilo prejšnja leta na Veliko Sobotno pri jutranjih obredih komaj kakih 10 do 15 vernikov navzočih, jih je bilo letos samo pri svetem obhajilu nad 50, ne v številu sester redovnic, ki jih je pristopilo nad 150. Obhajali so 20 minut. — Radi lepega sadu, ki ga je uvedba novih obredov Velike Sobotne rodila, so se odločili, da bodo tudi za drugo leto prosili dovoljenje za tovrstno sveže praznovanje Velike noči.

je bila izražena želja po jasni besedi, kaj je greh in kaj ni greh, kadar gre za nesramežljivost. Načelen odgovor, ki smo ga podali, se zdi zamotan, a je dejansko enostaven. Kdor si ga bo dobro zapomnil, bo v hipu mogel presoditi, kaj sme in kaj ne. Ne bo težko navesti ta načela na druga za čistost nevarna dejanja. Vedno se je treba ozirati na iste činitelje: kako močno **DEJANJE SAMO BUDI** spolno poželenje, s kakšnega **NAMENA** ga hočem storiti, iz **KAKŠNEGA RAZLOGA** in ali imam **TRDNO VOLJO** upirati se grehu. Ljubezen do čistosti, do Boga, do svoje duše bo pomagala najti pravo pot. Kadar bo **MORAL**, bo izbral varnejšo pot. Kadar pa bo **MORAL** odločiti se za nevarnost, bo v zupanju na božjo pomoč skrbno pazil, da mu nevarnost ne bo v padec.

Tako bo njegovo življenje svetla in srečna pot.
DR. IGNACIJ LENČEK

GORIŠKE VESTI

SLOVESEN PRIHOD ŠKOFA AMBROZIJA V GORICO. V nedeljo 16. marca je Gorica slovesno sprejela svojega novega nadškofa. Krašen zgodnje pomladni dan je privabil v Gorico mnogo ljudi tudi iz okoliških vasi in bližnjih mest. Popoldne je škof prispel v slovesnem sprevodu iz Vidma, kjer je bil gost videmskega škofa. Na čelu spreveda so pridrevli v mesto vsi goriški „lambrettisti“, ki so v dveh strujenih vrstah nudili res lep pogled. Za njim se je takoj v drugem avtu pripeljal goriški nadškof, ki je iz odprtega okna blagoslavljal množice ob poti, ki ga je burno pozdravljala. Za škofovim avtom pa se je razvila nepregledna vrsta avtov iz Gorice, Vidma, Benetk, Trsta in drugih bližnjih mest. V škofijskem dvorcu je bil slovesen sprejem, nato je škof v slovesnem sprevodu in v škofyoskih oblačilih ukorakal v goriško stolnico. Veličasten je bil pogled na Rimsko ulico, po kateri se je vil spreved goriških katoliških organizacij od skavtov in Katoliške akcije do Marijinih družb in sirotišč in dolge vrste duhovnikov in semeniščnikov. Zastave so plapolale v vetru, v ozadju pa so se blesteli v večernem soncu še zasneženi hribi. Stolnica je bila premajhna, da bi sprejela vso velikanško množico. Večina je ostala zunaj cerkve in je po zvočnikih sledila lepi slovesnosti. Po pozdravnih besedah je spregovoril sam nadškof in se ganjen zahvalil za tako veličasten in prisrčen sprejem. Pozdravil je tudi slovenske vernike, ki so mu ravno tako pri srcu kot italijanski in do katerih je pokazal veliko razumevanje in sočutje, kadar koli so v teh dneh prišli se mu poklonit. Prepričani smo, da nam bo še nadalje ostal naklonjen in da bodo tedaj utihnili vsi, ki ga sedaj blatijo in po krivem obtožujejo.

BOG NI ITALIJAN. Pod tem značilnim naslovom označi pravični furlanski tednik „Patrie del Friul“ protislovenski izbruh videmskega dnevnika „Messaggero Veneto“, ki na podoben način blati velezaslužnega msgr. Trinka v zvezi z njegovo izdajo ljudskega molitvenika. To je po mnenju „Messaggera“ molitvenik v slovenskem beneškem narečju, „ki je jezik nekulturnih in zelo zastarelih ljudi“ in se sedaj „slovenska nesramnost zateka k cerkvenim pesmim“. „Falotje“, jim pravi „Patrie del Friul“, „besedo ste nam sami izslili iz ust, čeprav ni furlanska. Nekdaj so pravili, da bo edinole nebeški Oče sodil o namenih. K sreči, revčki, nebeški Oče ni Italijan...“

OBČNI ZBOR SLOVENSKE KRŠČANSKE SOCIALNE ZVEZE V TRSTU. V nedeljo 16.

marca je imela S. K. S. Z. svoj redni občni zbor pri Sv. Ivanu. Med udeleženci je bilo precej mladine. Društvo deluje od 20. julija 1948. Odbor je poročal o svojem delu, ki ga opravlja brez plačanih uradnikov, brez društvenih prostorov, kar po zasebnih stanovanjih, in brez podpor katerekoli strani. Pač pa je občni zbor z veliko hvaležnostjo zvedel novice, da je poslala društvu „Slovenska katoliška liga“ v Ameriki velikodušen dar tisoč dolarjev kot prispevek za društveni sedež. Zveza ima predvsem namen, zanimati se za politična vprašanja in jim iskati take rešitve, ki so v skladu s krščanskimi načeli. Eno izmed najbolj perečih vprašanj je obstoj svobodnega tržaškega ozemlja. Ob tej priliki je občni zbor protestiral, ker je ZVU izročila poslopje svetovivanskega „Narodnega doma“ v uporabo italijanski nacionalistični ustanovi ENAL. Nadalje se je v poročilih povdarila potreba narodne sloge: Naša zveza, Slov. dem. zveza in Neodvisni Slovenci morajo postati vedno bolj trdna koalicija. Glede sodelovanja s komunisti se je odbor zvesto držal navodil lanskega občnega zbora ter ni zahajal na seje medstrankarskih odborov, v katerih bi sedeli komunisti, kot so n. pr.: Odbor za slovensko univerzo, Odbor za kulturni dom in Šolski odbor. Ob tej priliki se je povdarjala nemožnost litovskih prosvetnih organizacij, ki po eni strani s svojimi prireditvami blatijo duhovščino, na drugi strani pa želijo nastopati v župnijskih dvoranah n. pr. v Bazovici, ter vabijo k skupni akciji za kulturni dom.

Zlorabljanje podpisov. Primorski dnevnik“ je spet začel objavljati izjave s podpisi duhovnikov iz cone B in iz Istre, s katerimi ti potrjujejo, da tamkaj ni nikakega preganjanje vere in oviranja dušnopastirskega delovanja od strani ljudskih oblasti. Ena izmed izjav se zaključuje: „Prosimo predstavnike ljudske oblasti, da nadaljujejo borbo za doseg ciljev ljudske oblasti, in jim želimo pri tem delu obilo uspehov, z zahtidom, da smo pripravljeni sodelovati z ljudsko oblastjo za boljše bodočnost našega ljudstva.“ Sledijo podpisi devetih duhovnikov, prvi med njimi je don Giorgio Bruni, dekan v Koprju. Količko so vredne take izjave, ki prihajajo iz komunističnih držav, in kako pridejo ljudski oblastniki do njih, ve danes vsak človek v svobodnem svetu. Res ne vemo, čemu jim služijo take izjave in podpisi. Koga hočejo še varati z njimi?

Prvo sv. obhajilo. Na belo nedeljo je bilo v cerkvi sv. Ignacija ob devetih prvo sveto obhajilo slovenskih otrok. Kakor vsako leto so tudi to pot slovenski verniki napolnili prostorno cerkev do zadnjega koticčka. Število prvoobhajancev je bilo precej manjše od drugih let, vendar pa slovesnost zato ni bila nič manj ganljiva.

Tridnevnik, ki jo je imel msgr. dr. Močnik, kot pripravo na velikonočno spoved, je privabila precejšnje število ljudi v cerkev sv. Ignacija. Skupno obhajilo mož in fantov na oljčno nedeljo v cerkvi sv. Ivana je bilo

nekaj zelo lepega. Kimovčev pasijon, ki so ga peli med mašo, je vzbudil v vseh pravo razpoloženje velikega tedna. Zato želimo, da bi se ta navada ohranila tudi v bodoče. Še boljše pa je uspela tridnevna priprava na velikonočno spoved srednješolske mladine, ki je na cvetno soboto napolnila cerkev sv. Ivana.

Izlet Mladinske Marijine kongregacije. Naši kongreganisti so priredili na velikonočni ponedeljek svoj prvi izlet na Vrh sv. Mihaela. Že zgodaj popoldne so s kolesi odhiteli v Gaberje, odkoder so se povzpeli na Vrh. Imeli so s seboj dve harmoniki in kitaro, kar jih je spravilo v najlepše razpoloženje. Povsod je odmevala lepa slovenska pesem. Ob prihodu na Vrh so najprej počastili Najsvetejše s petimi litanijami. Ogledali so si potem tudi zanimivo kraško jamo v bližini. Tudi ob povratku jih je spremljala pesem, ki ni utihnila, dokler niso dospeli do sredine mesta, na Travnik, kjer so se razšli.

Dekliški dan. Kot pripravo na evharistični kongres, ki se je vršil sredi maja, so slovenska dekleta iz Gorice in podeželja imele svoj poseben dekliški dan. V nedeljo, 27. t. m. popoldne so se zbrale v Malem semenišču, kjer so pri votlini lurške Matere božje najprej z molitvijo pripravile svoja srca na kongres. Nato pa sta bila v dvorani dva govora in nato akademija v čast presv. Evharistiji.

Za Slovence ni denarja. Občinski svet je odrekel vsako podporo slovenskim zavodom Alojzijevišče, Sirotišče sv. Družine in Dijaški dom, češ da ni denarja. V resnici pa goriški občini nikdar ne manjka denarja, ko gre za podpiranje podobnih italijanskih ustanov, posebno takih, ki služijo za poitaljančevanje slovenskih otrok, kakor je zavod Lenassi. Tudi je bil lansko leto zgrajen dijaški zavod za otroke italijanskih beguncev iz Istre prav v sredini Štandreža, ki je popolnoma slovensko naselje. Bajce je župan izjavil na občinski seji, naj slovenski zavodi propadejo, če nimajo sredstev, da bi se sami vzdrževali. Kakor da ne bi slovenski občinarji plačevali davkov prav kakor Italijani! A ne samo to. Polovico Alojzijevišča ima zasedenega vojaštvo, v Sirotišču sv. Družine pa že od septembra stanuje šest italijanskih begunskih družin, medtem ko ima šestdeset sirot in deset sester komaj dvanajst prostoroč na razpolago. Za številne italijanske družine, ki so prišle v Gorico od vsepovsod in še prihajajo, se dobijo stanovanja; le za tiste, ki stanujejo v slovenskem sirotišču, jih ni! Takšna je enakopravnost manjšin v Italiji!

Tolminski proces. V marcu se je vršil v Tolminu proces proti skupini primorskih duhovnikov, katere so obdolžili vohunstva, sovražnega delovanja proti ljudski oblasti in rovarjenja proti Ciril-metodijskemu društvu. Kakor je že običajno, so obtoženci vse priznali. Obsojeni so bili: Ivan Kobal, župnik v Kobaridu, na 18 let ječe; Ivan Mlad, župnik v Logu na 16 let; Ljubo Marc, župnik v

O ŽIVLJENJU, SMRTI IN POKOPU MONS. PONIKVARJA

Že v zadnji številki našega lista smo kratko sporočili žalostno novico o nenadni smrti enega najbolj znanih in zaslužnih slovenskih duhovnikov v USA, mons. Ponikvarja.

V naslednjem prinašamo o pokojniku in njegovi smrti še sledeče podrobnosti:

Škof dr. Gregorij Rožman je zadnje ure in značaj mons. Ponikvarja s temi-le besedami opisal v sožalnem pismu s. Olgi Ponikvar, ki živi v Buenos Airesu že okrog 25 let.

„... Nisem mogel na pogreb. Bil sem kakih 900 milj, t. j. 1400 km, od Clevelanda na misijonu. Videl sem mons. v nedeljo pred njegovo smrtjo, 23. aprila, bil je zelo vesel.

V sredo 26. marca je bil pri spovedi — hodil je k frančiškankom pri Sv. Jožefu — neka znana redovnica je bila slučajno tam in sta govorila. Naslednje dni, v četrtek in petek, je obiskal nekaj družin, pri katerih že dolgo ni bil, bil je izredno veder in šaljiv. V soboto zvečer je še pozno govoril po telefonu z različni ljudmi, med drugimi z gospo Kuhar, kateri je sporočil, da je za sv. mašo za društvo sv. Magdalene vse urejeno. Pozno, po enajsti uri je poklical še svojega brivca Zakrajseka, da ga je obril, potožil mu je, da ga v prsih boli.

To je bilo zadnje. Po zdravnikovi izjavi je umrl med 3. in 4. uro zjutraj. Očividno je hotel iti koga klicat, pa ni prišel, več do vrat, je prej padej in izdihnil. Tako so ga zjutraj našli, ko ga ni bilo v zakristijo za mašo ob osmih, kakor si je bil določil.

Kolikor ga jaz poznam, moram reči: bil je duhovnik-mučenik, četudi ni krvi preli. Silno je trpel, duševno, vzdržal je v takem nasprotovanju, da ga dandanes ne moremo več razumeti, ker so se razmere toliko boljšale: s koli so ga napadali, kadar je šel sprevidovat bolnike; cerkvena vrata so mu zabili, da ni mogel iti maševat, itd. Da je ostal na svojem mestu, ni bila to samo bloška trma, ampak zaupanje v Boga. Rekel mi je: „Škof me je postavil na to farno, in dokler me škof ne odpokliče, ostanem, naj nasprotniki delajo, kar hočejo. Zato je imelo njegovo delo blagoslov: pozidal je veliko šolo, krasno cerkev, župnišče — in z njegove fare je prišlo 18 duhovnikov, ki so ob njem dobili in vzljubili poklic: vsi so zelo dobri duhovniki! Zato smemo upati, da mu je bil Bog milostljiv sodnik. — Škof Gregorij Rožman.“

„Ameriška domovina“ je dan po pokojnikovi smrti objavila tole sliko njegovega življenja:

„Monsignor Ponikvar je bil rojen na Blo-

kah v Sloveniji leta 1877. V Ameriko je prispel leta 1901 ter je šel takoj študirat bogoslovje v semenišče v St. Paul, Minn. Novo mašo je pel pri sv. Lovrencu v Clevelandu dne 25. junija 1906. Svojo prvo duhovno službo je nastopil v slovaški cerkvi v Birkhamptonu, N. Y., kjer je bil le malo časa, nakar je bil prestavljen na župnijo sv. Cirila in Metoda v Lorain, Ohio, kjer je ostal deset mesecev. Dne 2. avgusta 1907 je bil uradno imenovan za župnika pri župniji sv. Vida v Clevelandu, ki je največja slovenska župnija v Ameriki.

V tistih dneh se je vršilo veliko naseljevanje Slovencev v Ameriki in tudi v Cleveland je prihajalo veliko število mladih slovenskih fantov in deklet. Pokojni gospod je spoznal, da je treba nekaj storiti za izobrazbo teh ljudi in njihovih rodbin, zato je prišel z vso vnemo delovati za slovensko farno šolo, ki jo je tudi uredničil in kateri se ima marsikateri clevelandski Slovenec zahvaliti, da je bil vzgojen v katoliškem in slovenskem duhu. Leta 1912 je že stala nova slovenska šola — krasno trinadstropno poslopje — ponos ameriških Slovencev, ki je bila že tekom enega desetletja plačana.

Prihodnja na programu pokojnega gospoda je bila nova slovenska cerkev sv. Vida, ki je največja in najlepša slovenska cerkev v Ameriki. Z neumornim trudom in močno voljo se je monsignorju posrečilo dovršiti tudi to veličastno delo.

Ti dve poslopji — šola in cerkev — sta veličasten spomenik njegovega dela in do-prinosa clevelandskih Slovencev k ameriške-mu življenju. Dne 25. oktobra 1936 je papež Pij XI. imenoval Rev. Ponikvarja za njegove velike zasluge za Cerkev in svoj narod v Ameriki za hišnega prelata ter mu podelil naslov Rt. Rev. Monsignor.

Dne 2. avgusta 1947 je Rt. Rev. Msgr. Ponikvar praznoval v cerkvi sv. Vida 40.letnico svojega mašniškega posvečenja.

Pokojni gospod zapušča tukaj brata Antona, brat Jakob, ki je bil duhovnik lazarist, je umrl v Jugoslaviji, dalje zapušča sestri, usmiljenko s. Olgo v Argentini, v Jugoslaviji sestro Marjeto Intihar, tukaj pa še dvoje nečakinj, Anno Knaus in Mary Hribar. Ena sestra mu je umrla pred leti v Clevelandu.

Šentviška fara in vobče zavedni slovenski katoliški Cleveland se je ganljivo poslovil od monsignorja B. J. Ponikvarja. V ponedeljek je truplo ležalo v župnišču od 6 zvečer dalje in župljani so se komaj mogli zvrstiti pri po-

Dreznici na 10 let; Karel Klinton, župnik za Libušnjem, na 9 let; Robert Zadnik, župni upravitelj v Solkanu, na 18 mesecev; Stan-ko Sivec, bogoslovec iz Livka, na 3 leta in kobariški organist Šturm na 8 let ječe. — Čeprav je bil proces javen in so spravili v Tolmin partijce iz cele Primorske; časopisi niso prinesli o njem niti črke in tudi jugo-

slovanski radio ni črnil o njem. Iz tega je jasno razvidno, da je bil proces pripravljen izključno za „domačo“ uporabo: ubiti v ljudstvu zaupanje v duhovnike in tem odvzeti sloves najzvestejših zagovornikov slovenskih narodnih pravic v dobi fašističnega zatiranja in edinih zaščitnikov primorskih Slovencev med svetovno vojno.

slavljanju. V torek popoldne je številna duhovščina z monsignorjem Omanom na čelu prenesla truplo v cerkev. Šolski otroci in mnogo odraslih so se pri prenosu postavili v špalir. V cerkvi je duhovščina opravila „Večernice“. Ves popoldan in ves večer so prihajale vrste jernikov ter napravile mimohod ob truplu. Člani društev sv. Imena in katoliški Veterani so stalno stali stražo ob krsti. Ob pol 7 so se še posebej poslovili begunci. Otroci slovenske sobotne šole so glasno molili z vso cerkvijo sv. rožni venec. Za tem se je molil sv. rožni venec kar naprej ves večer. To molitev so oskrbele razne farne organizacije. Kasneje zvečer so zapeli na koru pevci Lire in Ilirije.

V sredo, na dan pogreba, je policija spraznila vse ceste okoli cerkve, kajti že uro pred pogrebom so začele prihajati množice k pogrebni sv. maši.

Ob pol 11 je šel sprevod duhovnikov z nadškofom E. Hobanom iz župnišča na cesto in v cerkev. Paradna četa policijske konjenice je pred cerkvijo postavila častno stražo. Ob pol 11 je nadškof Hoban otvoril molitve za rajne in ob 11 je pristopil k oltarju ter začel maševati. V cerkvi je bilo nad 100 duhovnikov in od teh okoli 20 monsignorjev. Navzoč je bil benediktinski opat in komisar slovenskih frančiškanov Very Rev. Aleksander. Cerkev je bila polna vernikov. Celo na galeriji so mnogi prisostvovali obredom.

Po končani maši je monsignor Oman pridigal. Podal je kratek duhovniški življenjski pokojnika, omenjal njegove zasluge za farno in ga priporočil v pobožno molitev. Iz prezbiterja je nato govoril nadškof Hoban, ki je obžaloval izgubo spet enega duhovnika v škofiji. Zahvalil se je s priznanjem za duhovniško delo, ki ga je nad štirideset let vršil pokojnik.

Nekako ob 1 popoldne se je začel pomikati pogreb proti pokopališču. Policija je na celi poti skrbel, da dolg sprevod ni bil nikjer pretrgan. Molitve na pokopališču je opravil Father Baraga.

Vzornemu izseljenskem duhovniku mons. Ponikvarju naj bo Veliki Duhovnik Kristus Gospod bogat plačnik!

PATER TEOTIM VAN VELZEN

Iz Heerlena na Holandskem je prišla prežalostna vest, da je tam v noči od 25. do 26. marec nenadoma umrl v Sittardewegu v Heerlenu pater Teotim van Velzen.

Ta nenadna smrt med slovenskimi izseljenci na Holandskem tako priljubljenega paterja je izredno pretresla vse Slovence. Našim rojakom na Holandskem je pri srcu tako, kakor otrokom, ki izgubijo svojega skrbnega in dobrega očeta.

Sredi dela je prenehalo biti njegovo dobro srce. V nedeljo, dne 23. marca, je bil še ves vesel na slovenski prireditvi v Niey Ende. Ko je ležal na mrtvaškem odru v samostanu v Sittardewegu, so ga še enkrat obiskali Slovenci, za katere je s tako ljubeznijo skrbel. Poslavljali so se od njega in rdeči nageljni ter vršički slovenskega rožmarina so pričali, kako

so žalovali za njim Slovenci v vsem Limburgu. V velikem številu so se udeležili Slovenci njegovega pogreba, ki je bil v soboto, dne 29. marca, ob 10 na samostansko pokopališče.

Umrli p. Teotim je bil rojen 18. marca 1885 v mestu Delft blizu glavnega holandskega mesta. Po končani srednji šoli je vstopil v frančiškanski red. Kot mladi pater-duhovnik je prišel med slovenske rudarje v Heerlenu in je postal njihov duhovni vodja. Bil jim je vse, svetoval jim je, tolažil jih je, navduševal jih je in povsod jim je pomagal. Postal je Slovenec za Slovence in javno je nekoč rekel: „Po rodu sem sicer Holanec, a po srcu sem Slovenec!“ — Slovincem je žrtvoval vse svoje sile, Slovincem je živel in njegova želja je bila, da Slovenci na Holandskem in v Belgiji ostanejo zvesti Bogu in pa narodu svojemu.

Slika zgoraj kaže cerkev sv. Vida, ki jo je zgradil mons. Ponikvar v Clevelandu; spodaj pokojnik.

Naj bo dobrotljivi Bog neskončno plačilo p. Teotimu za vse, kar je napravil dobrega našim slovenskim rojakom na Holandskem. Slovenci pa ga bodo ohranili v hvaležnosti in ljubezni v trajnem spominu. Pokojni pater naj bo vsem zgled, kje in kakšen je pravi vir dela za narod; delaj je po Slomškovem načelu: Prava vera je luč — materin jezik pa ključ do prave narodne omike!

ARGENTINA

Velikonočni prazniki. Med vsemi prazniki prav velikonočni najbolj versko razgibljejo življenje rojakov. Kar ukoreninila se je dobra navada duhovnih obnov, ki jih v obliki tridnevnic opravijo po slovenskih središčih. Kakor druga leta je bila ta obnova tudi letos po tihi nedelji, in sicer v Ramos Mejía (govoril spirit. dr. Žakelj), San Martin (govoril univ. prof. dr. Ign. Lenček), Florida (govorili gg. Košmerlj, Avguštin, Rijavec in Ogrin), San Justo (govoril g. Mernik), Lanus (govoril g. Ant. Škulj). Udeležba je bila lepa in ljudje so opravili sv. spoved v velikem številu. V Monte grande je bilo spovedovanje za Slovence (g. Orehar), rojake v Miramaru je pa z istim namenom obiskal g. Jurak za belo nedeljo.

Pobožnosti velikega tedna so bile v Capitalu (Buenos Airesu) skupaj za vse Slovence, in sicer: veliki četrtek sv. ura pri K slikama: **ZGORAJ** slovenska lazarista čč. gg. Mejač in Zrnec skupaj z novodošlim č. bratom Grabnarjem pred župno cerkvijo Cristo Obrero na Punta Arenas, ki jo oskrbujejo. — **SPODAJ:** Slovenska učitelja gđc. Šemrov Anica in g. Mizerit s slovenskimi otroci, igralci igre „V kraljestvu palčkov“, v Buenos Airesu.

marianistih na Rivadavii, kjer je govoril g. Jurak, veliki petek na Belgrano sv. križev pot in govor spirit. dr. Žaklja, nakar je „Gallus“ primerno dnevu zapel nekaj pesmi. Zelo veselo dejstvo je, da so se letošnje leto v večjem številu teh duhovnih priprav udeležili tudi rojaki, ki so pred drugo vojno prišli v deželo.

Tako pripravljeni in očiščeni smo dočkali veliko soboto. Popoldne so slovenski duhovniki obiskali rojake po vsem širnem ozemlju Velikega Buenos Airesa in jim na različnih krajih blagoslovili velikonočna jedila. — Popoldne ob pol 6 pa smo začeli slovesnost Vstajenja na Belgrano. Najprej so bile jutranjice ob udeležbi veliko duhovnikov in bogoslovcev, za tem pa se je uvrstila procesija, v kateri je šlo ljudi toliko kot še nikoli, cenili so jih okrog 1400. Najsvetejše je nosil g. Ant. Orehar. „Gallus“ je ubrano pel velikonočne pesmi. Veliko je bilo število moških, pa tudi žensk. Za nebotem je šel odbor Društva Slovencev s predsednikom g. M. Staretom ter SKAS s predsednikom ravn. g. Iv. Prijateljem. Prav posebno veliko je bilo otrok. Na veliko nedeljo so bile po vseh slovenskih središčih praznične maše, na Belgrano je bila slovesna z asistenco bogoslovcev.

Smrt župnika Romana Figalla pri sv. Juliji, kjer imamo slovensko dušnopastirsko in društveno središče ter uprave listov, je na cvetni petek 4. aprila težko zadela nas vse. Popoldne tega dne je pokojni obrezoval palmo, da pripravi veje za cvetno nedeljo, pa je tako nesrečno padel z drevesa, da je tekom pol ure umrl. Slovenci so se po zastopnikih poklonili pri njegovem mrtvaškem odru, molili molitve za umirajoče, in se udeležili tudi pogreba na cvetno nedeljo. Pokojniku dolgujemo veliko hvaležnost, sprejel nas je ob prihodu v Argentino kot oče, nam prepustil prostore za slovensko središče, ki ga poznate po svetu pod imenom „Victor Martinez“. Poleg tega smo imeli za prireditve na razpolago tudi župnijsko dvorano, dokler ni zgorela. G. župnik je sprejel g. škofa dr. Rožmana kot gosta ob obakratnem obisku v Argentini; sprejel je slovenskega duhovnika v župnijo in mu omogočil delo med Slovenci, za prvim še ostale tri in nazadnje še enega kot kaplana, da danes živi v tej župniji 5 slovenskih duhovnikov. — Dne 4. maja so imeli Slovenci sv. mašo za pokoj duše tega moža, kateremu naj Bog povrne, kar nam je dobrega storil. N. p. v m.

Prihod novega župnika k sv. Juliji g. Petra A. Gatti. Štirinajst dni po smrti g. Figalla so po tukajšnji navadi že umestili novega župnika v osiroteli župniji. Znan je kot dober in goreč dušni pastir, posebno otrok. Slovence je gospod poznal že od prej, zlasti po č. g. Hladniku, in takoj je razumel položaj in važnost prostorov na Victor Martinez 50. V sporazumu s kardinalom Copello, nadškofom v Buenos Airesu je prepustil prostore, ki smo jih imeli doslej, še v naprej Slovence.

Duhovniške spremembe. Gospod Stanko Škerbe, ki je bil na župniji Leales v tuku-

SLIKA zgoraj kaže skupino slovenske duhovščine v domovini ne eni novih maš zadnjega časa. — **Fotomontaža na zadnji strani „Pomlad v domovini“** je sestavljena iz raznih fotografij naše domovine, vse delo fotog. Kunca.

manski škofiji, je bil sprejet v nadškofijo Buenos Aires ter nastavljen kot kaplan pri sv. Juliji (Juan B. Alberdi 1195, telefon 60-3124). Priliko imate pri njem za sv. spoved vsak dan razen torka in srede popoldne. — **Frančiškan p. Gabrijel Arko**, je odšel iz José Ingenieros v Cordobsko provinco. Naslov: Hogar San Antonio (Mar Chiquita), Miramar, prov. Córdoba. Pogrešali ga bodo posebno tisti, katerim je bil na Flores dolga leta spovednik. — **G. Janez Ogrin** je prišel na novo župnijo v sanluisški škofiji, in sicer v Luján. Naslov: Casa parroquial, Luján de San Luis, prov. San Luis.

Izredno globoka igra „Tri modrosti starega Wanga“, ki je bila tudi tako dovršeno igrana, da še zlepa kaj takega nismo doživeli v Argentini, je rodila bogat duhovni sad v vseh, ki so jo gledali v nedeljo, 27. aprila na Rio Bamba 650 v Buenos Airesu, kjer jo je priredila Slovenska misijonska zveza (Centrala Buenos Aires). Igra, ki jo je napisal Henri Ghéon, obravnava težki problem krščanskega odpuščanja, ki naj v svojem vrhuncu privede celo k ljubezni do sovražnika. Pred nami se je odigrala vsa ta notranja borba v duši Kitajca starega Wanga; z njim smo se borili, smo zmagovali in končno zmagali tudi mi v srcu vsak sam zase: „Kristjan sem, odpuščam...!“ želeli bi bilo, da se igra med nami še in še ponovi in se s tem vsakemu omogoči to duhovno doživetje, ki zaleže za več pridig.

IZ VSEBINE MAJSKE ŠTEVILKE. — **Kraljici majnika na tujem** (Bogdan Budnik) — **En este mes de mayo** (—nj—) — **Veselo služiti** (Škof dr. Gregorij Rožman) — **Velikonočni čas** (Dr. Franc Gnidovec) — **Pridi k nam Tvoje kraljestvo** — **po Mariji** (Dr. Filip žakelj) — **Tilikin majnik** (Stanko Kociper) — **Mi in naša domovina** (Dr. Alojzij Odar) — **Umrla sta Aleš in Franc Ušeničnik** (Dr. A. Odar) — **Aleš Ušeničnik kot sociolog** (Dr. Ivan Ahčin) — **Deseta obletnica smrti dveh velikih Slovencev, Ehrlicha in Tomca** (Dr. A. Odar) — **Čistost v samskem življenju** (Dr. Ignacij Lenček) — **Doma in na tujem** — **O življenju, smrti in pokopu mons. Ponikvarja** — **Božje stezice**

„Duhovno življenje“ je slovenski duhovni mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (Orehar Anton), urejujeta pa dr. Alojzij Odar in Lenček La. dislav CM. Naslov: Victor Martinez 50, Buenos Aires, Argentina. — Celoletna naročnina za Argentino 45 pesov, za USA 5 dolarjev, za Kanado 6 dolarjev. Polletna za Argentino 25 pesov. — Imprenta „Polliglota“, Corrientes 3114

CORREO
ARGENTINO
SUC. 6

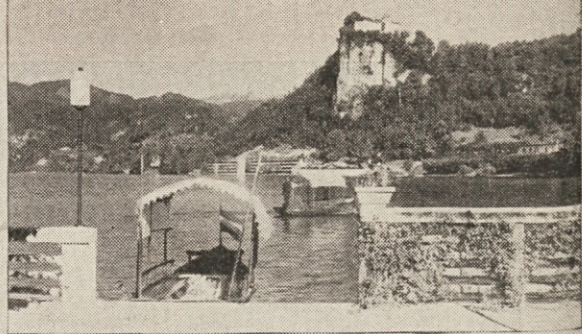
TARIFA
REDUCIDA

Concesión
No. 2560

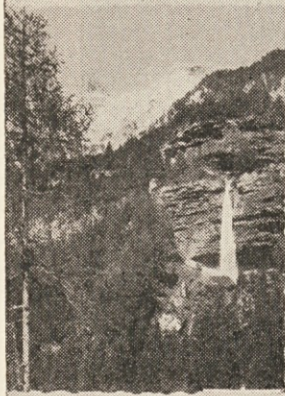
100 km. ca.

S. Ubaldo in San Marino

100 km.

Porto di San Marino

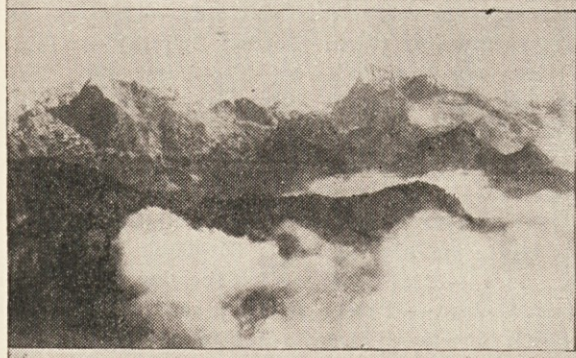
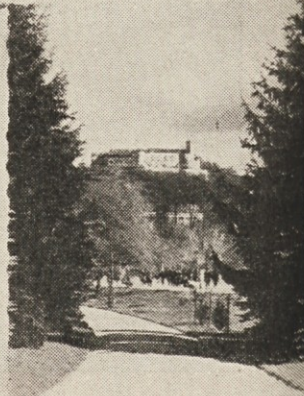

100 km. ca.

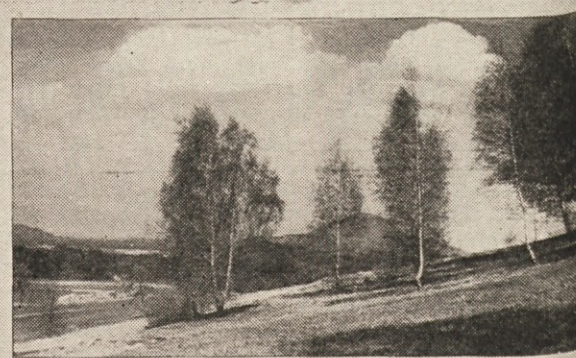
100 km. ca.

Riviera presso a campo S. Maria

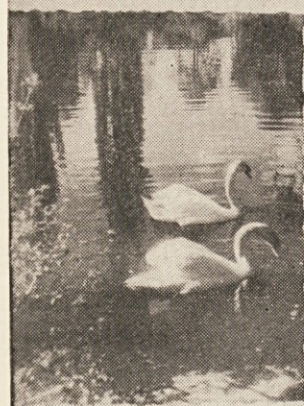

100 km. ca.

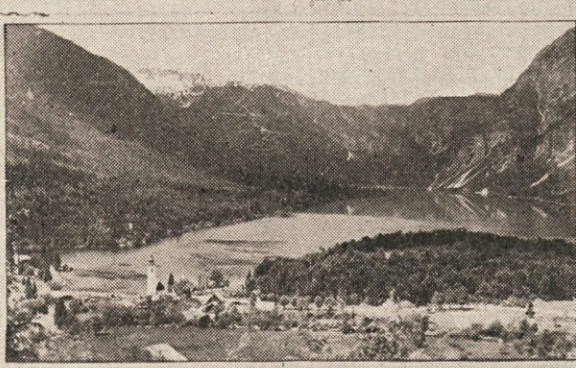
Monte Titano in San Marino

100 km. ca.

100 km. ca.

100 km. ca.

San Marino

